

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин
Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Нестеряк Юрій Васильович

«__» _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА
КИТАЙСЬКА ТЕМА В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ:
ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Виконавець: Сидоренко Тетяна Валеріївна

Керівник: д-р. філол. наук, проф.

Владимиров Володимир Михайлович

Нормоконтролер: канд. пед. наук

Остапчук Світлана Сергіївна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ, ОБРОБКИ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У КИТАЙСЬКИХ ЗМІ	7
1.1. Китайська журналістика: принципи й особливості роботи	7
1.2. Проблемно-тематичний аналіз основних китайських ЗМІ	16
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. КИТАЙ В УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ЗМІ	25
2.1. Міжнародні стосунки Китаю з іншими країнами й відображення їх відносин у ЗМІ	25
2.2. Китайсько-українські відносини у сучасному масмедійному дискурсі	28
Висновки до розділу 2	34
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНТЕНТУ ЗМІ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НА ВИСВІТЛЕННІ КИТАЮ	37
3.1. Проблемно-тематичний аналіз журналу «Китай-Україна» та його щотижневих додатків-дайджестів	37
3.2. Дослідження контенту видання «SilkBridge»: тематика та проблематика	60
Висновки до розділу 3	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що Китай – це країна з величезним потенціалом, що знаходиться серед провідних країн на світовій арені, посідаючи друге місце за обсягом ВВП після США, а також є постійним членом ООН та 677 міжнародних організацій [57], посідаючи перше місце у міжнародній торгівлі з Україною [53]. Саме тому варто приділяти підвищену увагу відносинам Китаю та України, особливо в інформаційному середовищі.

Протягом багатьох століть Китай був далеким та недосяжним, зі своєю окремою культурою та законами, наразі ж двері до китайського світу відкрили і тому країна привертає все більше уваги до себе. Китай був та залишається одним з наших найбільш важливих стратегічних партнерів.

У 2019 році Китай став найбільшим ринком для українського експорту товарів [50], а також головним джерелом українського товарного імпорту. Україна переважно постачає до Китаю руди, зерно, жири, олію, машинне обладнання та відходи харчової промисловості. При цьому за останніх п'ять років частка сільськогосподарської та харчової продукції в українському експорті в Китай все зростає. Збільшується імпорт електричних машин, обладнання, пластмаси, полімерів, наземного транспорту, чорних металів. Імпорт з Китаю в кілька разів перевищує експорт України в Китай. Наприклад, у 2019 році експорт товарів становив 3,6 млрд доларів, а імпорт – 9,2 млрд доларів [43].

Україна і Китай мають вже більше ніж 25 років від встановлення дипломатичних відносин, а взаємодія країн підіймається на новий рівень, що створює безліч можливостей як задля поглиблення співпраці, так і для реалізації спільних проектів та ініціатив.

Проте комунікація між країнами, що багато у чому залежить від засобів масової інформації, є далеко не бездоганною. У сучасному світі, з його

новітніми технологічними засобами зв'язку і поширення інформації, ЗМІ є одним з найважливіших чинників у формуванні відносин між країнами та народами. Вони можуть сприяти поліпшенню взаємної довіри, обміну різноманітними ідеями та культурними надбаннями. Китайська тема не є надто актуальною в українських ЗМІ, не беручи до уваги ситуацію з пандемією через COVID-19. Однією з причин є настороженість української сторони до існування цензури у китайській пресі та її безальтернативність.

Китайські засоби масової інформації працюють у дещо відмінній від української технологічній системі, що стосується способу поширення інформаційного контенту через різні додатки та програми, наприклад, до мобільних пристроїв. Досвід використання таких технологій був би цікавим і для комерційних засобів масової інформації в Україні, які, можливо, не розглядають Китай як потенційний ринок для власних або спільних проєктів, попри те, що ЗМІ функціонують в абсолютно різних соціально-політичних середовищах.

Мета дослідження полягає у розкритті проблематики китайської теми в сучасних українських ЗМІ.

Реалізація мети дослідження передбачає розв'язання **завдань**, необхідних для вирішення досягнення мети:

1. Дослідити особливості отримання, обробки та розповсюдження інформації китайськими ЗМІ.
2. Схарактеризувати особливості комунікаційних відносин між країнами у засобах масової інформації.
3. Виокремити типологічну характеристику матеріалів, присвячених китайській темі в українських ЗМІ.
4. Визначити специфіку подачі та розкриття китайської тематики в сучасних українських ЗМІ.
5. Проаналізувати, що найбільше та найменше цікавить українську аудиторію у висвітленні Китаю українськими засобами масової інформації.

Об'єкт дослідження – тема Китаю в сучасних українських ЗМІ.

Предмет дослідження – публікації в українських ЗМІ, а також переклади з китайської та світової преси стосовно становища у Китаї, Україні та в українсько-китайських відносинах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в галузі сучасної української журналістики відсутні дослідження на обрану тему. Вперше системно проведено контент-аналіз українських видань, які спеціалізуються на висвітленні новин Китаю.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання матеріалів дослідження журналістами для створення власних матеріалів, присвячених Китаю, а також матеріали роботи можуть бути використані у процесі викладання навчальних дисциплін із журналістського фаху.

Методи дослідження. У дослідженні використано:

1. Історичний метод, що дозволив схарактеризувати в динаміці особливості висвітлення Китаю в сучасних українських ЗМІ.
2. Метод аналізу, за допомогою якого вдалось дослідити основні тенденції щодо висвітлення новин про Китай в українських ЗМІ.
3. Метод термінологічного аналізу допоміг визначити окремі терміни в дослідженні.
4. Індуктивний метод, за допомогою якого вдалось систематизувати та проаналізувати досліджені під час роботи дані та отримати на їх основі спільні висновки.
5. Метод системного підходу, що допоміг в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів.

Апробація результатів дослідження. Результати магістерської роботи було апробовано на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ: ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА» Київ, 20 листопада 2020 р.

Публікації. Основні положення магістерської роботи викладено у науковій статті, опублікованій у збірнику наукових праць: Т. Сидоренко.

Соціокультурна складова висвітлення Китаю в українських ЗМІ, орієнтованих на китайську тему / Подолання мовних та комунікативних бар'єрів : освіта, наука, культура : збірник наукових праць / за ред. О.В. Ковтун. – К. : НАУ, 2020. – С. 298-301.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів (дев'ять підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (87 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку, основний зміст викладено на 71 сторінці.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ, ОБРОБКИ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У КИТАЙСЬКИХ ЗМІ

1.1. Китайська журналістика: принципи й особливості роботи

Китай має дуже організований апарат управління громадською думкою, що містить класичний набір ЗМІ усіх розвинених країн, сюди входять: преса, радіо, телебачення, а також інтернет-ресурси. До того ж усім цим керують не лише державні та провінційні органи КПК, а також впливають ринкові важелі.

Українська сторона зацікавлена у розвитку різнобічних стосунків з китайською, тому важливим є розуміти, якими є принципи роботи ЗМІ у Китаї, якими є теоретичні основи журналістики, як вони втілюються у повсякденну практику, а також чим відрізняється подача новин та модель теорії журналістики в засобах масової інформації від української та західної.

В українському журналістикознавстві професором В.М. Владимировим нещодавно було розпочато системне дослідження китайської теорії та практики соціальної комунікації на основі перекладів фундаментальних положень посібника одного з найвідоміших китайських вчених і викладачів журналістики – Лі Лянжуна. Його автор – професор Лі Лянжун з Фуданьського університету, Шанхай, КНР. Перекладів книги немає, навіть англійською мовою. Про Лі Лянжуна також пишуть у книзі «Нові медіа для нового Китаю» британські дослідники китайських ЗМІ Джемс Ф. Скоттон та Уільям Ф. Хечтен [3].

Стосовно ролі журналістів у «загальній соціальній системі», у китайському варіанті медіа – служниця суспільства (тобто «влади», – «комуністичної партії»). У американському – преса протиставлена владі, вона її незалежний спостерігач, відсторонено стосовно влади (тобто, соціальної системи) звучить: «It must serve as an independent monitor of power» – «Це має служити як незалежний спостерігач влади». А в Китаї цілковито неможливий

варіант, щоб Сі Цзінпінь критикував «Женьмінь Жібао» за брехню і фейкові новини, – а саме це робить роками Дональд Трамп стосовно найповажніших газет США: «Нью-Йорк Таймс», «Вашингтон Пост», та й «Голос Америки», іміджевий зразок свободи для всього світу. У Китаї вважають, що головне у відносинах суспільства і ЗМІ – інформаційна підтримка, ось що потрібно народу (в особі китайського керівництва) від преси, радіо, телебачення та інтернету у «спільній роботі зі здійснення китайської мрії» [3].

Так, у 15 главі під назвою «Вибір новин» стверджується, що журналістика – це мистецтво відбору фактів, а не інструмент поширення думок, оцінок, коментарів [3].

У главі «Концепції новинних професійних практик» автор робить висновок, що журналістика потрібна перш за все для ефективної роботи загальної соціальної системи. Це і є та інформаційна підтримка загальнонародної роботи зі здійснення «китайської мрії» [3].

В окремій главі «Професійна етика та досягнення у її розвитку» подається інформація про професійні стандарти у КНР, які являють собою суміш комуністичних заповітів та вимог ринкової економіки [3].

Що стосується впливу соціалістичного режиму, то сучасна китайська модель мас-медіа попри її проголошувану комуністичність, дуже відрізняється від радянської, вона має значну ринкову компоненту, цілковито відсутню в СРСР. (Автор цих рядків у 1988 р. отримав догану від начальства і був позбавлений премії за те, що заробив для редакції грошей більше дозволеного). У Радянському Союзі існувала жорстка комуністична диктатура щодо преси, радіо і телебачення, що супроводжувалася майже повним забезпеченням редакційних колективів усім необхідним, від фінансів до запасів паперу, фото-чи кіноплівки. У сучасному Китаї такого повноцінного забезпечення немає, і про це розлого, відверто і детально пише у своїй книзі Лі Лянжун [3].

Відповідно до китайського законодавства, інтернет-ресурсам заборонено робити самостійні матеріали, дозволено лише брати запозичені новини з

агентства новин «Сінхуа» («Новий Китай»), або новинних осередків під безпосереднім контролем провінційних урядів» [3].

Тут з'являється один з основних парадоксів китайської журналістики: теоретичні істини та методологічні настанови професора Лі Лянжуна втілюються в життя не завжди так, а то й зовсім не так, як прописано у його підручнику.

У матеріалі BBC від 2016 року «У Китаї закрили ряд новинних сайтів за надмірну незалежність» повідомлялось, що у Китаї закрили такі великі медіапортали як Sina, Sohu, NetEase і iFeng, а також деякі акаунти в соціальних мережах, за публікацію власних історій, а не передрукованих офіційних повідомлень уряду. Китайські ЗМІ повідомляли, що влада країни критикувала ці сайти за зайву незалежність і «великі обсяги активності, які порушують закон і регулювання». Ці новинні ресурси були присвячені соціальному та політичному життю Китаю. Приватні китайські ЗМІ можуть висвітлювати тільки спортивні та розважальні події, а також використовувати новинні замітки державного агентства «Сінхуа». Використання заміток державного агентства – це єдиний законний спосіб писати про політику або суспільне життя в країні. Проте, деякі приватні інформаційні ресурси створили свої команди зі збору новин або проведення журналістських розслідувань. Саме з такими новинними сайтами бореться влада Китаю [33].

Вивчення змісту перекладених з китайської мови поглядів професора Лі Лянжуна на природу феномена новин у журналістиці, викладених у його підручнику «Вступ до журналістики», показало, що багато в чому ці погляди збігаються з тими, які визнані в сучасній українській теорії журналістики. Вони також в цілому не суперечать положенням теорій журналістики, визнаним у світі. А базова категорія теорії журналістики, переважно, у китайських учених, певною мірою відійшла від старої, маоїстської теорії, яка ґрунтувалася на теоретичній базі марксизму-ленінізму і розглядала новини винятково як засіб комуністичної пропаганди. Вплив ринкової економіки, який забезпечив стрімке зростання промисловості та глибинні реформи у китайському суспільстві,

змусив теоретиків ЗМІ переглянути основи своєї теорії і визнати, що новини мають бути засобом пізнання і перетворення світу. Така лібералізація в теорії змінила у певних межах і практичну діяльність китайських журналістів, зокрема позначилась і на вимогах, які ставлять перед ними не лише теоретики, а й політичне керівництво країни. Адже без їхнього дозволу такі погляди не могли б ані напрацьовуватися, ані викладатися в університетах. У цьому сенсі відбулося зближення поглядів на природу новин у китайській теорії журналістики з панівними поглядами класичних світових теорій, актуальними сьогодні у демократичних країнах. Хоча певні залишки комуністичної ідеології є, що видно по ставленню до інших точок зору як до хибних, які не слід поширювати через ЗМІ широким верствам населення. Це є наслідком саме комуністичного ставлення до завдань ЗМІ у суспільстві: поширювати «єдино правильну» точку зору на новини, при цьому право визначати правильність чи хибність новин і ставлення до них має саме комуністичне керівництво країни чи провінції [3].

Один з постулатів Лянжуна стосується того, що, на його думку, ЗМІ не повинні подавати на один матеріал більше однієї точки зору, оскільки правильною є лише одна, а отже інші будуть спробами тільки дезінформувати суспільство та маніпулювати інформацією. На Заході, як і в Україні, є неодмінною умовою різноманіття думок, дуалізм оцінок, аналізу та інтерпретації, що вважається ознакою об'єктивності.

У марксизмі вважається, що мораль – це форма суспільної свідомості, це правило і кодекс поведінки життя людини, в різних епохах та різних класах існують різні моральні погляди, тобто своєму часу відповідає своя мораль.

В Китаї існує кодекс професійної етики китайських журналістів. Китай опублікував доповнений кодекс професійної етики для журналістів. 15 грудня 2019 року у «Сінхуа» була опублікована оновлена версія. У кодексі йдеться про те, що журналісти в своїй роботі повинні суворо дотримуватися підходу орієнтованого на людей, своєчасно відповідати на стурбованість у суспільстві і

очікування народу, а також посилювати і покращувати нагляд за громадською думкою [48].

Журналісти мають перевіряти інформацію, переконуючись, що їхні повідомлення є правдивими, точними, всебічними і об'єктивними. Розміщені в мережі матеріали також повинні відповідати аналогічним вимогам, як зазначено в документі.

У Кодексі наголошено на важливості інновацій, тим самим він стимулює журналістів дотримуватися правил передачі новин та обміну інформацією за допомогою майданчиків як традиційних, так і нових медіа.

Кодекс закликає журналістів звільнитися від застарілих концепцій і повною мірою залучити нові технології та програми в інтернеті.

Також журналістам слід підвищувати рівень обізнаності про верховенство закону і діяти відповідно до Конституції КНР, законів і правил.

У документі також йдеться про те, що журналісти повинні захищати політичну і культурну безпеку держави, а також соціальну її стабільність.

Зазначено, щоб журналісти розвивали на міжнародній арені об'єктивне сприйняття Китаю, аби більш якісно повідомляти про шлях розвитку країни, теорію, систему і культуру Китаю, допомагаючи це краще зрозуміти всьому світу.

Що стосується саме інтернет-журналістики, то підходи до регулювання і саморегулювання ЗМІ в мережі мають свої особливості. У Китаї специфіка регулювання і саморегулювання інтернет-ЗМІ пов'язана з тим, що держава побудувала жорстку систему контролю за діяльністю як традиційних, так і мережевих мас-медіа. Одночасно існує й саморегулювання засобів масової інформації в мережі, а також журналістська самоцензура. Основними проблемами на ринку є конфлікт між комерційними інтересами і соціальною відповідальністю ЗМІ, що обумовлено адміністративними заходами стримування розвитку галузі.

Запозичення технологій і розвиток Інтернету й обчислювальної техніки в 90-х рр. ХХ ст. отримали своє поширення в КНР раніше нашого. На початку

1990 року кількість користувачів інтернетом сягала 130 тисяч осіб, що становило 0.013% китайського населення. До 1995 року в Китаї налічувалося 6 мільйонів 640 тисяч користувачів інтернетом, тобто, кількість збільшилась майже в 51 раз. Старший викладач інституту журналістики Цінхуаского університету Цзінь Цзянь в статті «Поширення інтернету в материковому Китаї» вказує на популярність Інтернету у країні і регіонах. За статистичними даними до 2011 року, кількість користувачів інтернетом в Китаї перевищила 500 мільйонів [71].

Тенденція все більшого розвитку ЗМІ в мережі невідворотна. Завдяки технічному прогресу нові засоби масової інформації швидкими темпами наздоганяють і обганяють традиційні ЗМІ.

Інтернет-ЗМІ стали важливим майданчиком і вікном у розповсюдженні і передачі інформації, що представляють імідж Китаю в середині країни, а також по розширенню впливу, підвищенню популяризації держави за кордоном.

Тож нині Китай посідає перше місце за кількістю користувачів інтернетом.

Кількість інтернет-користувачів в Китаї досягла 854 млн осіб, за даними на червень 2019 року, як повідомляло агентство Сінхуа. Як говориться в доповіді про розвиток китайського інтернету, опублікованому 30 серпня Китайським інформаційним центром інтернет-мереж, доступність інтернету населенню Китаю досягла 61,2%. В цілому 847 млн китайських користувачів мобільних телефонів користуються інтернетом, що становить 99,1% від загального числа користувачів інтернету [79].

Оскільки засоби масової інформації в Китаї розвиваються в умовах глобалізації і переходу в мережевий формат, відбувається застосування цензури і пошук нових підходів до осмислення та контролю журналістської думки. Зберігаючи специфічні особливості з традиційним укладом у суспільстві, У КНР створюється система засобів масової інформації, яка за своїм рівнем розвитку входить в число найбільших в світі, тож в умовах інформаційної глобалізації журналістика зазнає серйозних змін.

Система фільтрації інформації в Китаї отримала символічну назву «Велика китайська інформаційна стіна» або проект «золотий щит». Більше 30 тис. осіб забезпечують роботу цієї найпотужнішої системи. Веб-сторінки фільтруються за ключовими словами, пов'язаними з державною безпекою, а також за «чорним списком» адрес сайтів. При спробі доступу до заблокованих сайтів інтернет-користувачі отримують повідомлення не про те, що сайт заборонений, а будь-яке інше, включаючи «помилку 404». Ключовим компонентом в китайській стратегії фільтрації є самоцензура, видання зобов'язані підписувати «Публічну поруку самоцензури і професійної етики». Місцеві провайдери хостингу під блоги, пошукові машини і web-форуми фільтрують або видаляють контент, який викликає підозру. Іноземні компанії, такі як Microsoft, Google і Yahoo!, теж піддають цензурі деякі свої сервіси, пропоновані ними на китайському ринку [22].

Китаєзнавець, професор Вищої школи економіки Олексій Маслов в інтерв'ю «Настоящому часу» [78] зазначив, що в інформаційному плані Китай вже давно замкнувся на собі: у країні є власний інтернет зі своїм пошуковиком, власні соцмережі та інтернет-магазини, розраховані лише на внутрішніх користувачів, а «Стіна в інтернеті» викликає справжню заздрість у влади країн, які давно ведуть розмови про перейняття китайського досвіду у цьому сенсі.

Китайська цензура – це, у першу чергу, самоцензура. Попри те, що існують випадки, коли журналістів звільняли з роботи, якщо вони публікували тексти не надто пристойні на погляд місцевого партійного керівництва, відсутня практика радянських часів, коли жоден текст не міг потрапити до диктора на телебачення або у газетну статтю без погодження «в інстанціях».

Група найпопулярніших китайських газет, а також центральні ЗМІ, завжди цензуруються досить жорстко. Але говорити про 100% цензури в Китаї неможливо.

Опозиційних ЗМІ, в тому сенсі, як ми їх розуміємо, в Китаї просто не існує. Там немає засобів масової інформації, які регулярно, методично і

конструктивно пропонують альтернативне бачення проблеми, не кажучи про критику уряду – цього немає. Водночас західні ресурси на території країни заблоковані, а соціальні мережі є лише всередині країни. Альтернативну інформацію отримати зовсім непросто.

У китайському інтернеті немає місця для таких платформ, як YouTube, Vimeo, Facebook, американським та європейським новинним сайтам, а також іншим «небезпечним» ресурсам. Китайське уявлення про інтернет сьогодні в корені відрізняється від того, до чого звикли ми. За великим рахунком, користувачі країни не мають потреби у сайтах, тому що все необхідне пропонують три монополісти: мобільна платформа для обміну текстовими та голосовими повідомленнями WeChat, соцмережа Weibo – китайський сервіс мікроблогів, який є свого роду гібридом між Twitter і Facebook, і пошукова система Baidu.

Професор В.М. Владимиров у своїй статті пише, що за останні роки глобальна ситуація з волею в інтернеті знову погіршилася, як відзначає фінансована урядом США організація Freedom House у щорічному дослідженні «Воля в мережі». На думку авторів доповіді, ланки уряду усе більше посилюють контроль над даними громадян, підсилюється цензура й стеження, розширюються онлайн-пропаганда й дезінформація. Найнижчий рівень свободи в інтернеті, на думку Freedom House, у Китаї, але Росія не так далека від нього. В КНР у 2018 році в рамках закону про кібербезпеку було закрито понад 3 тисячі сайтів, багатьом компаніям довелося збільшувати штат власних цензорів. Закон набув чинності в червні 2017 року і вимагає від провайдерів співробітництва в розслідуваннях, пов'язаних з карними злочинами і загрозами національній безпеці, а також зобов'язує їх тестувати й сертифікувати комп'ютерне устаткування, надавати владі повний доступ до даних користувачів. Про те, що жорсткість контролю над інтернетом — це довгострокова політика уряду, говорить і опублікована «Стратегія міжнародного співробітництва в кіберпросторі». Слово «суверенітет»

зустрічається в ній 14 разів, а його збереження в кіберпросторі названо однією з головних завдань [34].

Часто у статтях газет часто можна зустріти елементи веньянь, широко використовувані авторами статей як прийом посилення образності через виразно-зображальні, іронічні та оціночні засоби. Мова сучасних ЗМІ Китаю, з одного боку, прагне до виразності, експресивності, емоційності, а з іншого – демонструє наявність великої кількості штамів, запозичених з веньянь, які надають лаконічний характер публікацій.

Як стилістичні засоби сучасної публіцистики, що використовує веньянізми, можуть виступати і лексика, і синтаксис, для стилістики співвідношення мовних рівнів не суттєво, оскільки її категорії мають семантичний, змістовний характер (у цьому випадку «книжність»). Синтаксис, який активно використовує службові слова і конструкції веньянь, значною мірою додає «книжкового» забарвлення газетним текстам і визначає специфіку граматичної будови публіцистичного стилю. Слова і фразеологізми, що прийшли в газету зі старої літературної мови, відіграють більш помітну стильову роль. До елементів веньянь можна віднести і ченьюй, які надають газетному тексту образності й емоційного забарвлення. Поняття «ченьюй» відповідає поняттєві «ідіома» або «фразеологізм».

Ченьюй є стійкою мовною одиницею (найчастіше чотирьохскладовою), побудованою за стародавніми лексико-граматичним правилам. Найбільш широко ченьюй представлені в гаслах і закликах, заголовках і авторських статтях, вони розмежовані за емоційним забарвленням і вживаються як для позитивної, так і для негативної оцінки певних дій чи подій:

1. «нехай розквітнуть сотні квіток»,
2. «нанести вирішальний штрих»,
3. «підкріпити сильного новою силою» [1].

Таким чином, ЗМІ в Китаї, попри втручання, контроль та цензуру з боку держави, розвиваються технологічно (адже Китай посідає перше місце за

кількістю користувачів інтернетом), використовуючи новітні можливості в мережі, а також рухаються шляхом ринкової орієнтації.

Таким чином, ЗМІ в Китаї, попри втручання, контроль та цензуру з боку держави, розвиваються технологічно (адже Китай посідає перше місце за кількістю користувачів інтернетом), використовуючи новітні можливості в мережі, а також рухаються шляхом ринкової орієнтації.

1.2. Проблемно-тематичний аналіз основних китайських ЗМІ

Китайські видання працюють серед чітких політичних установок, проте в умовах ринкової економіки. Засоби масової інформації отримують офіційні вказівки від держави з приводу сюжетів матеріалів і цензури, які стосуються основних політичних тем. За порушення чого ЗМІ можуть позбутись ліцензії. Важливим для китайських ЗМІ є подавати лише такі матеріали, що висвітлюють хороші сторони, суворо дотримуватися партійного курсу, а також зосередитись на «позитивному порядку». Критика контрольована і дозована. За передрук новин, які були визнані фейковими, вся відповідальність покладається на ЗМІ, яке передрукувало такий матеріал. Комітет захисту журналістів має претензії до тиску китайського уряду на журналістів, які під час роботи часто стикаються з пильним наглядом від влади [45].

Політичні розбіжності на початку 2020 року призвели до того, що у США заборонили багатьом журналістам з Китаю працювати на своїй території, у відповідь на що Китай також вислав з країни журналістів.

Згідно з політичною лінією КПК, ЗМІ в Китаї виконують функції інформування, освіти, соціального контролю, мобілізації мас і пропаганди. У 1986 році Генеральний секретар КПК Ху Яобан проінструктував ЗМІ, щоб 80% уваги вони акцентували на досягненнях модернізації і лише 20% на невдачах [59].

Попри те, що 35 статтею Конституції КНР є гарантованою свобода слова та друку, інші статті Конституції підпорядковують інтересам держави політичні та громадянські права. У Китаї діяльність ЗМІ перебуває під жорстким

контролем Центрального департаменту пропаганди КПК. Цей контроль підкріплюється цілим комплексом обмежень в законодавстві, в тому числі кримінальному. В країні зберігається абсолютна монополія на ЗМІ – усі засоби масової інформації в Китаї належать державі.

У рейтингу країн світу по індексу свободи преси, Китай займає 177 місце, четверте з кінця, залишивши позаду Еритрею, Туркменістан та Північну Корею [61].

З 10 березня 2016 року в Китаї заборона діяльність всіх іноземних онлайн-ЗМІ, а китайські видання зобов'язані ретельно стежити за опублікованими матеріалами. Для співпраці з іноземними колегами китайські ЗМІ повинні отримувати дозвіл у чиновників. Крім того, всі видання зобов'язані надавати дані про джерела фінансування. Очолювати засоби масової інформації мають право тільки громадяни Китаю, редакція і технічний персонал теж повинні складатися з китайців. Все обладнання та сервери мають знаходитися на території КНР, а онлайн-ЗМІ слід проходити перереєстрацію в наглядових органах, які повинні щорічно перевіряти якість їх роботи. Видання також зобов'язані публікувати матеріали в мережі на умовах самоцензури [72].

ЗМІ Гонконгу дещо відрізняються від материкового Китаю, вони більше схожі на американські медіа, проте зі своїм колоритом. У Гонконзі ЗМІ є як китайською, так і англійською мовами. І місцевими жителями інформація також споживається двома мовами.

Сильною стороною засобів масової інформації Гонконгу є фінансові видання, що не дивно, враховуючи особливий статус адміністративного району Китайської Народної Республіки і його положення на світовій фінансовій арені, тут створюється істотна частина ділової новинної інформації всього світу, яку згодом підхоплюють зарубіжні видання.

Найбільші видання загальнонаціонального масштабу, що функціонують у Китаї, перераховані далі.

«Женьмінь Жибао» (буквально: «Народна щоденна газета») – найбільша в країні щоденна газета з тиражем, що сягає 3 млн екземплярів. Видається

китайською, російською, англійською, японською, французькою, іспанською, арабською, монгольською, тибетською, уйгурською, казахською, корейською, чжуанською мовами та мовою носі. Є офіційним друкованим виданням Центрального комітету Комуністичної партії Китаю [31].

У виданні працює більш ніж тисяча журналістів у 70 кореспондентських відділеннях в різних країнах та частинах світу.

Газета створена 1948 року як видання бюро ЦК КПК Північного Китаю. З березня 1949 року випускається в Пекіні, з серпня 1949 року (напередодні утворення Китайської Народної Республіки) Центральний комітет КПК прийняв рішення перетворити її на свою офіційну газету. З 1985 року виходять видання «Женьмінь жибао» англійською, японською, французькою, іспанською, російською та арабською мовами. В середині 1990-х років фінансування «Женьмінь жибао» з державного бюджету було скорочено, газета почала відчувати серйозну конкуренцію інших китайських і закордонних інформаційних видань [31].

З метою модернізації «Женьмінь жибао» у січні 1997 року було відкрито її веб-версію – найбільший інформаційний портал китайською мовою у світі (з 5 червня 2001 року з'явилася його російськомовна версія). «Женьмінь жибао» орієнтована на публікування політичних новин, висвітлення діяльності КПК і курсу, що проводиться урядом КНР. На сьогодні інтернет-газета «Женьмінь жибао» доступна на мовах народів Китаю та найбільш використовуваних іноземних мовах. Керівництво країни і компартії Китаю приділяє велику увагу, а також надає величезну підтримку холдингу «Женьмінь жибао» [81].

«Global Times» – китайська щоденна газета, таблоїд. Спеціалізується на висвітленні міжнародних подій. Структурний підрозділ газети «Женьмінь жибао». Видається з 1993 року. Тираж китайської версії – 1,5 млн примірників. Виходить п'ять разів на тиждень, з понеділка по п'ятницю. Головною повісткою є виклад урядової точки зору, однак відрізняється від інших офіційних видань більш популярним стилем викладу і освітленням деяких гострих тем. У ряді випадків її думка відрізняється від думки батьківської «Женьмінь жибао», а

Британська «Гардіан» характеризує її як «націоналістичну». З квітня 2009 року запущена англомовна версія для конкуренції із закордонними ЗМІ. Тираж англомовної версії – 100 тисяч примірників. За словами представників газети, англійська версія не є перекладом з китайської, а являє собою самостійний продукт з окремим колективом кореспондентів і редакторів. Заявлені цілі – «показати світу Китай, з точки зору китайців розповісти про світ, ділитися позицією китайського народу стосовно найважливіших міжнародних проблем» [85].

Інформаційне агентство «Сінхуа» (буквально: Агентство «Новий Китай») – офіційне інформаційне агентство уряду Китайської Народної Республіки і найбільший центр інформації та пресконференцій в КНР, інша назва – Китайська Служба Новин [66].

Інформаційне агентство «Сінхуа» було створено в листопаді 1931 року, під назвою «Червоне інформаційне агентство Китаю». З 1937 року носить нинішню назву. У 1944 році було розпочато міжнародне мовлення англійською мовою. Штаб-квартира «Сінхуа» була розміщена в Пекіні [66].

На сьогоднішній день новини «Сінхуа» поширюються в Азію, Близький Схід, Латинську Америку, Африку, де розташовані його корпункти; в Гонконг, Макао та багато інших країн.

Інформаційне агентство висвітлює новини по всьому світу сімома мовами, враховуючи китайську, англійську, французьку, російську, іспанську, арабську, а також японську.

Щоденна газета «Гуанмін Жибао» – це національна щоденна газета китайською мовою, яка видається в Китайській Народній Республіці. Газета була заснована в 1949 році і стала офіційною газетою Комуністичної партії Китаю для інтелектуальних еліт [39].

У 1987 році оборот «Гуанмін Жибао» досяг 1,5 мільйона. У міру того, як незалежні газети процвітали в епоху реформ і відкритості, в 1993 році оборот знизився до 800 тисяч. Щоб вижити на ринку, було вирішено скоротити політичний контент і збільшити кількість матеріалів, присвячених питанням

науки, культури і освіти. Починаючи з 2013 року газета має щоденний оборот в 490 тисяч. У 2003 році «Guangming Daily» почала співпрацювати з «Southern Newspaper Group» (видавцем дуже успішного південного тижневика), щоб спільно робити публікації в «The Beijing News», яка швидко стала однією з найвпливовіших газет в Пекіні [39].

«China Daily» була заснована в червні 1981 року і має найбільш широкий тираж з усіх англомовних газет в Китаї (понад 900 тисяч примірників у всьому світі, з яких 600 тисяч поширюються за межами Китаю). Редакційний офіс знаходиться у Пекіні, газета має філії в більшості великих міст Китаю, а також у кількох великих закордонних містах, включаючи Нью-Йорк, Вашингтон, округ Колумбія, Лондон і Катманду. Газета часто купувала рекламу в таких американських виданнях, як «The New York Times» і «The Washington Post». Видається з понеділка по суботу, призначена в першу чергу для іноземців в Китаї, а також для тих китайських громадян, які володіють англійською. Редакційна політика більш ліберальна, ніж у більшості китайських газет. Стверджується, що метою цієї газети є висвітлення «новин Китаю і Китаю своїй унікальній групі читачів, а також надання послуг і розваг, спеціально призначених для цих читачів». «China Daily», разом з англомовним таблоїдом «Global Times», орієнтована в основному (але не виключно) на міжнародну аудиторію, включаючи іноземних дипломатів і туристів, оскільки вона перекладає основні матеріали китайських газет у своїх редакційних статтях [82].

Серед інших головних державних медіа країни – Центральне телебачення Китаю (CCTV), головний державний телевізійний канал, а пізніше ціла система телевізійних каналів континентального Китаю. Наразі існують 20 каналів під загальною назвою CCTV. Кожен з каналів має свій інформаційний напрямок, деякі є міжнародними каналами з мовленням для іноземних глядачів [70].

Англомовні «China Daily» і «Global Times» – видання з сотнями офісів по всьому світу, що допомагають Партії поширювати свою точку зору як в Китаї, так і в інших країнах. Також грають роль посередника для влади, коли потрібно

робити важливі заяви або натяки. Так, широко відомий фахівець з інфекційних захворювань і пульмонолог Чжун Наньшань розповів про передачу Covid-19 від людини до людини в інтерв'ю на CCTV. Детальну інформацію щодо Закону «Про національну безпеку Гонконгу» теж вперше опублікували в держмедіа. У 2019 репортерів і редакторів з державних ЗМІ попросили пройти тест на лояльність голові Сі Цзіньпіну і його політичного курсу [58].

«The Paper» – безкоштовний сайт з новинами Китаю, заснований у 2014 році. Орієнтується на актуальний контент про фінанси, економіку, політику і культуру. Над порталом працює близько 400 кореспондентів, які випускають понад 300 новин на день. «The Paper» – одна з найбільш швидко розвиваються китайських новинних платформ, що посідає передове місце серед засобів масової інформації КНР. Станом на кінець 2017 року кількість відвідувачів перевищила 100 млн, а через мобільний додаток – 8,6 млн. Штаб-квартира знаходиться у Шанхаї [87].

Ринок медіа в Китаї величезний, але знаходиться під регулюванням державою. В основному ЗМІ поширюють інформацію китайською, що не сприяє доступності для світового ринку. Засоби масової інформації англійською в Китаї – це переважно медіа для гостей у країні, тому і порядок там може доволі сильно відрізнятись від загального.

Великі англомовні медіа знаходяться під керівництвом партії, наприклад, «China Daily» і «China.org.cn», доступні 11 мовами. Проте найвпливовіші державні ЗМІ знаходяться під жорсткою цензурою, такі як «Сінхуа» і «People's Daily» («Женмінъ Жибао»), а також офіційно входять в структуру Міністерства державної безпеки КНР.

Через державну цензуру на ринку високо цінуються блоги і всі ті, хто знаходиться за межами офіційних медіа.

Поширені WeMedia – варіант блогів, інтегрованих майже в усі новинні сайти, які дають змогу писати статті будь-якому бажаному, хто зареєструє свій обліковий запис. Статті топових журналістів WeMedia часто потрапляють на головні сторінки і можуть бути більш популярними, ніж статті штатних

журналістів видання. Проте при реєстрації свого облікового запису на більшості сайтів необхідно вказувати номер свого журналістського посвідчення або посвідчення особи, щоб не допустити можливість написання в блогах найбільших новинних сайтів Китаю щось таке, що може суперечити поглядам цих ЗМІ і уряду.

Отже, ЗМІ Китаю знаходяться під керівництвом партії, саме тому, через державне регулювання, дуже високо цінуються блоги.

Поза межами країни знаходяться редакції видань з сотнями офісів по всьому світу, які висвітлюють новини Китаю.

Висновки до розділу 1

Україна зацікавлена у розвитку різнобічних стосунків з Китаєм, одним з важливих факторів є інформаційне порозуміння, у тому числі дослідження принципів роботи ЗМІ у КНР, теоретичні основи журналістики та їх практичне втілення.

Серед перекладів положень у посібнику одного з найвідоміших китайських вчених і викладачів журналістики Лі Лянжуна можна помітити певні парадокси: теоретичні журналістські істини втілюються в життя не завжди так, як це прописано у підручнику. Оскільки усі ЗМІ Китаю є державними, КНР використовує їх для досягнення своїх цілей, а журналістські стандарти відходять на другий план.

У Китаї ЗМІ не є протиставленим владі «сторожовим псом демократії», вона вважається служницею суспільства (у першу чергу влади – комуністичної партії). У КНР вважають, що ЗМІ для суспільства є інформаційною підтримкою.

Попри контроль та самоцензуру у ЗМІ, засоби масової інформації існують в умовах ринку, адже їх не забезпечують, як було у Радянському Союзі, усім необхідним для редакцій, від фінансів до запасів паперу. У сучасній Піднебесній такого повноцінного забезпечення немає. Засоби масової інформації в Китаї існують в рамках інформаційного ринку. Як будь-який

товар, ЗМІ мають споживну вартість і просто вартість. Просто вартість складається з витрат на виробництво товару (всі ресурси, включаючи працю журналіста). Споживна ж вартість означає здатність цього товару задовольняти інформаційну потребу його покупця.

Ринок ЗМІ – складний, багатоаспектний, багатосторонній простір. Ресурсний ринок охоплює все, що необхідно для виробництва журналістської інформації в редакціях друкованих періодичних видань, на телебаченні, радіо та в інформаційних агентствах. До цих ресурсів належать фінанси, робоча сила, матеріали та енергія, техніка і різні види інформації – журналістської, рекламної, статистичної, наукової та інших.

Фінансовий ринок – ринок робочої сили (праці), паперу та інших матеріалів, на ринку інформації. Китайські редакції і компанії виходять на ці ринки як покупці. Необхідні їм товари вони набувають у фінансових організацій і промислових підприємств.

Попри те, що Китай посідає перше місце у світі за кількістю інтернет-користувачів, що складає понад 53% від загального населення планети, в КНР існує цензура інтернету. Відповідно до китайського законодавства, інтернет-виданням заборонено публікувати свої власні матеріали, дозволеним є тільки брати запозичені новини з агентства новин «Сінхуа», або таких ЗМІ, які знаходяться під безпосереднім контролем уряду.

У Китаї функціонують великі видання загальнонаціонального масштабу.

«Женьмін Жибао» – це найбільша в країні щоденна газета, яка видається, крім китайської, ще 13 мовами. Є офіційним друкованим виданням Центрального комітету КПК.

Інформагентство «Сінхуа» – це офіційне інформаційне агентство уряду Китаю, а також найбільший центр інформації та пресконференцій в КНР, інша назва – Китайська Служба Новин, видається 6 мовами.

Щоденна газета «Гуанмін Жибао» – національна щоденна газета китайською мовою, присвячена, в основному висвітленню питань науки, культури і освіти.

Газета «China Daily» має найбільший тираж з усіх англомовних газет в Китаї, а також має редакційні офіси, крім Пекіну, у кількох великих закордонних містах, включаючи Нью-Йорк, Вашингтон, округ Колумбія, Лондон і Катманду.

РОЗДІЛ 2

КИТАЙ В УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ЗМІ

2.1. Міжнародні стосунки Китаю з іншими країнами й відображення їх відносин у ЗМІ

Китай є членом Шанхайської організації співробітництва (ШОС) – регіонального міжнародного об'єднання, до якого також входять Росія, Казахстан, Киргизія, Таджикистан, Узбекистан Індія та Пакистан. З 2004 року ШОС являється спостерігачем при Генеральній асамблеї ООН.

Створена ШОС була після інтенсивного діалогу між країнами, що почався між членами організації 20 років тому. У 1996 році в Шанхаї, після першої зустрічі глав п'яти держав, серед яких були Росія, Китай, Казахстан, Киргизія і Таджикистан, було підписано угоду про зміцнення довіри у військовій області в районі кордону. На основі цієї угоди виникло політичне об'єднання під назвою «Шанхайська п'ятірка». Головною метою підписання угоди було забезпечення стабільності уздовж кордону колишніх радянських республік-сусідів і Китаю [60].

Дещо згодом, у 1997 році, було підписано ще одну угоду, яка стосувалась взаємного скорочення збройних сил у районі кордону.

У 2001 році, після приєднання Узбекистану, глави вже шести держав підписали Декларацію про створення Шанхайської організації співпраці. Цілями організації були названі стабілізація обстановки в Центральній Азії, зміцнення дружби і добросусідства між державами-учасниками, розвиток співробітництва в політичній, економічній, науковій та інших сферах.

У 2009 році було прийнято рішення про надання статусу партнера по діалогу Шрі-Ланці та Білорусі.

У 2017 році до організації приєднались Індія та Пакистан.

Білорусі, Афганістану, Ірану та Монголії був наданий статус спостерігача при ШОС.

Територія ШОС, включаючи країни-спостерігачі, охоплює простір від Атлантичного до Тихого океану і від Північного Льодовитого до Індійського океану та займає 61% Євразійського материка.

Що стосується ЗМІ, то у Бішкекській декларації, яка була підписана у 2013 році, країни-члени організації заявили про намір протидіяти «використанню інформаційно-комунікаційних технологій з метою підриву політичної, економічної і громадської безпеки».

А 14 червня 2019 року уряди держав-членів Шанхайської організації співпраці уклали угоду про співпрацю в галузі засобів масової інформації. Підписи під документом поставили представники Росії, Індії, Казахстану, Китаю, Киргизії, Пакистану, Таджикистану і Узбекистану. Документ, зокрема, передбачає створення сприятливих умов для широкого взаємного поширення інформації, взаємовигідного співробітництва між редакціями ЗМІ країн-учасниць, обміну професійним досвідом, проведення зустрічей, семінарів і конференцій в галузі засобів масової інформації, взаємного сприяння в трансляції теле- і радіопрограм, діяльності корпунктів та навіть підготовці кадрів [67].

З 2018 року багато великих російських ЗМІ співпрацюють з медіакорпораціями Китаю. Цей конгломерат найбільших державних медійних організацій КНР з'явився зовсім нещодавно за наказом голови Сі Цзіньпіна. Завдяки цьому в Росії виходять сотні повідомлень про Китай. За умовами угоди російські державні ЗМІ зобов'язані публікувати китайські матеріали, натомість у них є право розміщувати повідомлення про Росію в Китаї, але зробити це буває непросто.

18 липня 2020 року в урядовій «Российской газете» вийшла стаття «У Сіньцзяні: чи не порушуються права людини». Мова статті нагадує офіційний виступ високопоставленого китайського чиновника з трибуни Будинку народних зборів у Пекіні.

У своїй статті «Російська газета» посилається на інформслужбу мобільного додатку «Росія-Китай: головне». Це спільний проект Медіакорпорації Китаю і її російських партнерів: державного агентства «Росія сьогодні» і «Російської газети».

Медіакорпорація Китаю порівняно молода організація. Вона з'явилася в 2018 році шляхом злиття декількох найбільших китайських теле- і радіокомпаній в єдиний конгломерат. Стимулом до її створення можна вважати торговельну війну між Китаєм і США. У березні того ж року було укладене стратегічне партнерство з агентством «Росія сьогодні». Угода була підписана на Східному економічному форумі у Владивостоці у вересні 2018 року. Однак «інформаційні обміни» в рамках співпраці не є безумовними, все залежить від позиції країн щодо певних подій. Тож і можливості сторін впливати громадську думку через ЗМІ досить обмежені [51].

Марія Репнікова (доцент Університету штату Джорджія, вивчає політику в сфері медіа та символічної комунікації в Китаї і Росії), яка вивчала китайське іномовлення в інших країнах (передусім африканських), говорить: «Наприклад, в Ефіопії національне новинне агентство підписало договір з агентством «Сінхуа» про те, що вони можуть безкоштовно брати їх статті. Тобто Reuters повинно платити за контент «Сінхуа», а ефіопське агентство може брати його безкоштовно. Однак обміну як такого не відбувається – тобто, ефіопські журналісти свої новини в «Сінхуа» не віддають» [51]. Відносини з США у Китаю не прості. Нещодавно китайська влада зобов'язала чотири великі американські ЗМІ («Associated Press», «United Press International», а також телерадіокомпанію CBS і радіо National Public Radio) надати дані про свою діяльність, співробітників, фінанси і нерухомість на території Китаю. Про це заявив офіційний представник китайського міністерства закордонних справ Чжао Ліцзяні [47].

Представник МЗС лише зазначив, що ці заходи є «необхідними діями», незадовго до цього інциденту у США внесли деякі китайські засоби масової

інформації до списку «іноземних місій», тому що вони знаходяться під контролем уряду Китаю.

Незважаючи на складні відносини Китаю з США, Пекін продовжує свою все більш активну політику в різних країнах і регіонах. І особливу увагу він приділяє відносинам з Європою.

В Європі дедалі частіше можна побачити китайські торгові точки та ресторани, а також збільшуються китайські діаспори.

В цьому році виповнюється 45 років з моменту встановлення дипломатичних відносин між КНР і ЄС, цей ювілей ознаменувався активізацією їх двостороннього співробітництва. «Є група країн-лідерів: Великобританія, Німеччина, Франція та Італія, куди КНР інвестує в технологічні стартапи, високотехнологічні заводи і таке інше. І є інша група держав, яка називається «18 + 1». Це переважно країни Східної і Центральної Європи, значно бідніші, ніж інші. Тут Китай виступає в якості головного інвестора, тому ці держави значно більше від нього залежать», – зазначив експерт [36].

Таким чином, попри певну інформаційну закритість, Китай співпрацює з великою кількістю зовнішніх партнерів.

2.2. Китайсько-українські відносини у сучасному масмедійному дискурсі

Відносини між Україною та Китаєм мають характер стратегічного сумісного партнерства, а також наповнені багаторічними традиціями дружби та співробітництва.

У 2015 році Україна і Китай запустили спільний інформаційно-просвітницький проект в рамках ініціативи «Новий інформаційний простір».

Документом, підписаним послом КНР в Україні Чжаном Сіюнь, головою Державного комітету телебачення і радіомовлення України Олегом Наливайком і головою Львівської обласної державної адміністрації Олегом Синютком, відзначається початок спільного інформаційно-просвітницького проекту, спрямованого на дослідження історії, вивчення і популяризацію

культурної спадщини обох народів. В рамках проекту була проведена оцифровка архівних матеріалів.

Співпраця між Україною і КНР в інформаційній та видавничій сфері здійснювалась згідно з укладеними міжвідомчими угодами. Зокрема, була підписана Угода про співпрацю з Головним державним управлінням радіомовлення, кінематографії та телебачення Китайської Народної Республіки, були створені умови для діяльності українських ТРК на території КНР і китайських телерадіоорганізацій в Україні.

Голова Держкомтелерадіо Олег Наливайко зазначав: «Цей документ відкриває можливості для спільних видавничих перекладацьких проектів, обміну представниками галузі та їх участі в профільних заходах, зокрема книжкових виставках. В наступному (2016) році ми будемо сприяти, щоб в рамках програми «Українська книга» з'явилося видання китайською мовою, яке представить досягнення української літератури та можливості вітчизняної видавничої галузі на міжнародних виставкових заходах в Китаї». Угоди про співпрацю підписано між НТКУ та Центральним телебаченням Китаю, Київською ДРТРК і Хейлунцзянським телебаченням, ІА «Укрінформ» і китайським інформаційним агентством «Сінхуа», друкованим видання китайського уряду «Женьмінь Жибао» [75].

Торговельно-економічна співпраця між Україною та КНР регулюється Угодою між Урядом України та Урядом Китайської Народної Республіки про торговельно-економічне співробітництво (1992 р.). Відповідно до даних Держстату України, у 2019 р. товарообіг між Україною та КНР становив \$12,79 млрд та зріс на 30,4% у порівнянні з минулим роком, при цьому експорт товарів з України до Китаю склав \$3,59 млрд, імпорт китайських товарів в Україну склав \$9,20 млрд. У 2019 р. у структурі українського експорту до Китаю домінували поставки: руди, шлаків і золи – 32,8%; зернових культур – 23,9%; жирів та олії – 20,6%; залишків і відходів харчової промисловості – 7,6%; котлів, машин – 4,9%. У загальній структурі імпорту з Китаю домінували поставки: електричних машин – 34,5%; котлів, машин – 16,8%; пластмаси,

полімерних матеріалів – 3,8%; засобів наземного транспорту, крім залізничного – 3,4%; іграшок – 3,0%; взуття – 2,9%. У I кварталі 2020 року товарообіг між Україною та КНР становив \$3,2 млрд. Експорт товарів з України до Китаю склав \$1,3 млрд, імпорт китайських товарів в Україну склав \$1,9 млрд. [73].

В той же час інвестиційне співробітництво між нашими країнами на початку 2020 року, склало \$40, млн в економіку України інвестицій з КНР. Зворотний обсяг в економіку Китаю склав \$0,6 млн.

Натомість український експорт до КНР складає менше одного відсотка у всьому китайському імпорті, що свідчить про можливість збільшення торгових угод та перспектив, які стосуються розвитку нашого співробітництва, при виборі вдалої стратегії.

Крім того, однією з проблем в інформаційній сфері є те, що у Піднебесній не повною мірою знають про Україну та її потенціал у багатьох сферах. Не повною мірою на державному рівні активно проводиться робота стосовно презентації України у Піднебесній. Кращий вигляд має ситуація з українським бізнесом, якому дещо ліпше вдається освоювати китайський ринок та залучати інвестиції з Китайської народної республіки.

Зараз між Україною та Китаєм підписано більше ніж 300 документів, які визначають українсько-китайське співробітництво в економічній, науковій та політичній сферах.

Для китайських інвесторів дуже важливою є стабільність та прогнозованість економічної ситуації їхніх партнерів. Оскільки Україна має потенціал в технологічних і науково-виробничих галузях, Китай вбачає у цьому інтерес у спільній реалізації важливих стратегічних проектів.

Зокрема, великий потенціал є в агропромисловому комплексі, транспортно-логістичних можливостях України. Це й інвестиційні проекти у сміттєпереробний завод, побудова гілки метро у Києві, шляхопроводів та інших інфраструктурних об'єктів. За підрахунками експертів, загальні китайські інвестиції в Україну вже перевищили суму в \$ 7,5 млрд. Чому ж про важливі інвестиційні проекти так мало обговорень? Насправді у багатьох напрямках

Китай працює доволі прагматично і без інформаційного розголосу. Про результати ж діяльності ми часто дізнаємося з вуст вітчизняних гравців ринку та чиновників [54].

Тривають контакти між провідними аналітичними центрами, науковими установами наших країн. Таке партнерство передбачає реалізацію конкретних проектів, вигідних для обох сторін, що є економічною політикою КНР протягом останніх десяти років, так звана стратегія win-win (отримання обопільного виграшу). Співробітництво доцільно фокусується на напрямках розвитку галузей складного машинобудування; туризму (що є проблематичним у 2020 році) та надання освітніх послуг; співпраці у сфері транспортних послуг, започаткування нових підприємств з виробництва та переробки аграрної продукції; поставки на китайський ринок широкої номенклатури сільськогосподарської та харчової продукції; створення вигідних умов для залучення інвестицій з КНР у економіку України; посилення комунікаційної складової у двосторонніх стосунках; поширення інформації про Україну; налагодження гуманітарного, культурного, наукового та експертного співробітництва між громадськістю, професійними та діловими колами двох країн [52].

Українсько-китайські відносини лише почали виходити на якісно новий рівень розвитку двостороннього співробітництва, про що свідчать статистичні дані, згідно з якими уперше за роки своєї незалежності України Піднебесна стала першим торговим партнером минулого року як окрема країна. Однак пандемія внесла свої корективи, особливо у культурні відносини, тому що влаштовувати спільні заходи стало неможливим.

Президент України Володимир Зеленський в інтерв'ю китайському інформаційному агентству «Сінхуа» сказав, що вважає нинішні показники товарообігу між Україною та Китаєм хорошими, проте вони можуть бути істотно збільшені, тому що Україні буде що запропонувати КНР з точки зору експорту високотехнологічної продукції. «Україна має значний потенціал для співпраці з Китаєм в різних сферах, який можна порівняти або навіть більше,

ніж у багатьох інших східноєвропейських країн. Ми зацікавлені в успішній реалізації цього потенціалу. Китай впевнено зайняв першу сходинку в рейтингу наших найбільших торговельних партнерів: минулого року наш товарообіг склав близько \$13 млрд. І все впевненіше Китай виходить на провідні позиції серед основних експортних партнерів України. Перекоаний, що нинішні показники можуть бути істотно збільшені. Україна працює над тим, щоб вийти з категорії виключно сировинного постачальника. Впевнені, що нам буде що запропонувати Китаю». Серед пріоритетів практичного співробітництва з Китаєм Зеленський назвав кредитно-інвестиційну, агропромислову, машинобудівну та транспортну сфери. «У України значний науковий і освітній потенціал, багата культура. Все це дає хороші можливості для нарощування обсягів торговельно-економічного співробітництва, активізації двосторонніх гуманітарних контактів і обмінів», – зазначив він. Також, на його думку, одним з кроків в напрямку культурного зближення між двома народами має стати системна підготовка в Україні фахівців-китаєзнавців, а вже зараз китайська мова вивчається в українських загальноосвітніх школах і ВНЗ, в Україні близько 500 китаїстів щорічно отримують дипломи філологів, є кваліфіковані перекладачі [42].

У 2019 році Україна і Китай відзначали 25 років встановлення дипломатичних відносин, з приводу чого минулий рік було оголошено Президентом України Роком Китаю в Україні.

Якщо звернутись до давніх історичних фактів, то можна відзначити, що вперше згадка про український народ відзначилася в спеціальному літописі Юань-Ши. Мова йде про те, що завдячуючи імператорові Хубілаї (монгольському засновникові династії Юань) була створена спеціальна руська сотня. Тобто, наприкінці XIII століття у Піднебесну потрапили кияни, які служили в гвардії китайського імператора. Можна зробити висновок про те, що, незважаючи на різницю в культурному плані, відносини між державами почалися досить давно [63].

У читальних залах бібліотек створювали книжкові виставки з підібраними матеріалами, які ознайолювали читачів з культурними традиціями, особливостями китайського характеру, історичними пам'ятками та маловідомими фактами про країну.

Державною бібліотекою України для юнацтва розроблено інформаційно-бібліографічний матеріал під назвою «Дива за великою китайською стіною», метою створення якого є надання читачеві інформації про унікальні риси Китаю та про те, що об'єднує Україну й Китай.

Брошура із 65 сторінок тиражем 60 примірників (на сайті розміщено й електронну версію) містить вступну частину, паспорт країни (з основними даними) та складається з таких розділів:

1. Світова спадщина ЮНЕСКО в Китаї.
2. Китай – країна великої культури.
3. Економічне диво Китаю – досвід для України та перспективи співробітництва [40].

У паспортних даних країни зазначається, що інформація про економічні показники зібрана за 2017 рік.

У першому розділі йдеться про давні архітектурні пам'ятки та об'єкти природної спадщини на території країни, кліматичні особливості, подається інформація про першу згадку появи китайців на території України за часів панування Золотої Орди. В одній з рубрик першого розділу міститься інформація про Великий китайський фйрвол (Золотий щит), в рамках якого створено систему цензури інтернету у державі.

Перші 2 розділи містять 2 та 3 підрозділи.

Наприкінці кожного підрозділу розміщено використані інформаційні джерела.

Розділ 2 знайомить читача з культурним надбанням Піднебесної, із складною каліграфією китайської мови, яка внесена до Книги рекордів Гіннеса як найскладніша й одночасно найчисельніша мова за кількістю її носіїв, із історією створення китайської цивілізації. Подано інформацію про першу

друковану книгу в Китаї та мережеву літературу Піднебесної – симбіоз коміксів, кіно, телебачення, ігор та онлайн-романів.

Останній, третій, підрозділ під назвою «Україна-Китай: культура єднає» містить посилання на різноманітні наукові статті та інші бібліографічні матеріали.

У третьому розділі розміщено інформацію про економічний розвиток у Китаї шляхом реформ, на який могла б орієнтуватися Україна, а також основні двосторонні напрямки співпраці між державами.

Перший додаток містить посилання на популярні українські ресурси практичної інформації в мережі.

Другий – матеріал на двох сторінках, присвячений філософії життя та споживання китайської молоді, проте мова йде лише про покоління 90-х. У 2019 найстаршим представникам 29, натомість 19-річні до переліку молоді не потрапили. Зазначається, що за прогнозами соціологів саме це покоління складатиме кістяк середнього класу за 5-10 років.

Серед висновків цього матеріалу визначено те, що представники цієї вікової групи у Китаї надають перевагу незвичайним, але якісним продуктам і послугам, проте не наведено критерії визначення таких товарів.

Отже, двосторонні відносини між Україною та КНР мають характер стратегічного сумісного партнерства, нещодавно Піднебесна стала найбільшим торговельним партнером України як окрема країна.

Висновки до розділу 2

Китай є членом Шанхайської організації співробітництва (ШОС) – регіонального міжнародного об'єднання, до якого також входять Росія, Казахстан, Киргизія, Таджикистан, Узбекистан Індія та Пакистан. З 2004 року ШОС являється спостерігачем при Генеральній асамблеї ООН.

Співробітництво в рамках ШОС передбачає, у тому числі, створення сприятливих умов для широкого взаємного поширення інформації, взаємовигідного співробітництва між редакціями ЗМІ країн-учасниць, обміну

професійним досвідом, проведення зустрічей, семінарів і конференцій в галузі засобів масової інформації, взаємного сприяння в трансляції теле- і радіопрограм, діяльності корпунктів та навіть підготовці кадрів.

Медіакорпорація Китаю уклала стратегічне партнерство з агентством «Росія сьогодні» у 2018 році, «інформаційні обміни» в рамках співпраці не є безумовними, все залежить від позиції країн щодо певних подій.

Відносини з США у Китаю не прості. Нещодавно Китайська влада зобов'язала чотири великі американські ЗМІ надати дані про свою діяльність, співробітників, фінанси і нерухомість на території Китаю. Незадовго до цього інциденту у США внесли деякі китайські засоби масової інформації до списку «іноземних місій», тому що вони перебувають під контролем уряду Китаю.

У цьому році виповнюється 45 років з моменту встановлення дипломатичних відносин між Китаєм і Європейським Союзом. Відносини між країнами, враховуючи й інформаційну сферу, складаються рівно, здебільшого позитивно.

Між Україною та Китаєм дипломатичні відносини встановлено більше, ніж 25 років тому, в Україні 2019 рік пройшов під гаслом року Китаю.

З цієї нагоди було проведено ряд заходів, надруковано тематичні бібліографічні матеріали.

Проте в інформаційній сфері однією з проблем є те, що у Китаї не повною мірою багато знають про Україну та її потенціал у різних сферах. Також сама презентація країни на державному рівні проводиться в КНР не особливо активно.

На сьогоднішній день між Україною та Китаєм підписано більш як 300 документів, які визначають українсько-китайське співробітництво в економічній, науковій та політичній сферах.

Співпраця між Україною та Китаєм в інформаційній та видавничій сфері в рамках проекту «Новий інформаційний простір» містить дуже значну кількість інформації в мережі.

Українсько-китайські відносини за рахунок двостороннього співробітництва покращуються, про що свідчать статистичні дані, згідно з якими вперше за роки незалежності України Піднебесна стала першим торговим партнером минулого року як окрема країна. Однак пандемія внесла свої корективи, особливо у культурні відносини, тому що влаштовувати спільні заходи стало неможливим.

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що нашій країні треба дуже багато працювати над вкладом у відносини з Китаєм, варто акцентувати увагу і на інформаційній сфері.

РОЗДІЛ 3

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНТЕНТУ ЗМІ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НА ВИСВІТЛЕННІ КИТАЮ

3.1. Проблемно-тематичний аналіз журналу «Китай-Україна» та його щотижневих додатків-дайджестів

Тематика – сукупність основних і побічних тем матеріалу або ряду матеріалів ЗМІ одного автора або цілої групи, напрямку. Тема – предмет викладу, розповіді, зображення, те, про що говорить автор у матеріалі [83].

Проблематика – це перелік проблем, порушених у матеріалах ЗМІ. Проблема – складне теоретичне або практичне питання, що вимагає вивчення, вирішення, яке особливо цікавить автора і з яким він прагне ознайомити громадськість [84].

Тож для проблемно-тематичного аналізу нами було обрано журнал «Китай-Україна» та його щотижневі додатки-дайджести, які видаються Українською асоціацією китаєзнавців.

Українська асоціація китаєзнавців налічує більше ніж 200 фахівців, які досліджують Китай, а також займаються розвитком відносин у культурній та науковій сферах між Україною та Китаєм.

Серед основних напрямів діяльності асоціації китаєзнавців:

- сприяння ознайомленню громадськості з дослідженнями проблем китаєзнавства;
- підтримка досліджень вчених у сфері китаєзнавства;
- створення наукових та методичних матеріалів, які можуть бути використані у викладанні;
- розвиток наукових зв'язків з вченими та науковими інститутами, товариствами, а також асоціаціями, які займаються дослідженням китаєзнавства;

- організація та проведення різноманітних конференцій, з'їздів, нарад, симпозіумів, круглих столів, у тому числі й комісій, секцій, робочих груп для розв'язання окремих питань;
- друк тематичних матеріалів.

На сайті розміщено інформацію про структурні підрозділи асоціації.

Відділ з перекладів, що налічує понад 50 перекладачів з китайської мови.

Економічно-юридичний відділ, який консультує щодо розвитку відносин України та Китаю.

Видавничий відділ працює над підготовкою наукового журналу «Китаєзнавчі дослідження» з 2014 року, а також ділового журналу «Україна-Китай», який було засновано у 1999 році, моніторингу ЗМІ, матеріали котрих стосувались китайської теми, наукових монографій та аналітичних доповідей.

Відділ лекторію, метою якого є популяризація науки про Китай, ознайомлення з його соціально-економічним та політичним розвитком, обговорення можливостей подальшого розвитку українсько-китайських відносин.

Асоціація співпрацює з UkrLifeTV – українським інтернет-телебаченням, дискусійною online платформою, метою якої є висвітлення подій політики, економіки та культури у коментарях експертів, аналітиків, громадських активістів та журналістів. Китаєзнавці регулярно дають інтерв'ю.

У самому журналі знаходяться такі рубрики:

Історія, філософія, наука та культура Китаю;

Політичний та соціально-економічний розвиток Китаю;

Питання китайського мовознавства;

Китайська мова та література;

Переклади китайської літератури;

Китай та його сусіди;

Історія українського китаєзнавства;

Рецензії.

Моніторинг новин українських та світових ЗМІ у вигляді додатку до журналу щотижневого дайджесту, через обмежений обсяг і час нашої роботи, ми зробили детальний аналіз восьми дайджестів, які являють собою випуски, як, наприклад, від 19.10.-01.11.2020, в якому зміст поділено на такі розділи з такою кількістю матеріалів:

Економіка – 12 матеріалів;

Державне управління – 4;

Наука та технології – 6;

Коронавірус – 3;

Китай-Україна – 10;

Китай-США – 3;

Китай-Європа – 4;

Аналітика – 3;

Інтерв'ю – 1;

Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: УНІАН, Центр транспортних стратегій, «НВ», ЦТС, Інтерфакс-Україна, Міжнародне радіо Китаю, «Хабр», «Апостроф», Укрінформ, Ліга.Бізнес, Russian.China.org.cn, latifundist.com, Huawei Ukraine, «Громадське», Українська асоціація китаєзнавців, «Фокус», Carnegie endowment, UkrlifeTV, «Global Times».

Загальний обсяг випуску – 63 сторінки. Відрізняється від інших тижневих випусків тим, що охоплює два тижні.

Перша рубрика «Економіка» містить новини про позитивні тенденції розвитку та нові здобутки Китаю у цій сфері.

У випуску з'явилась нова рубрика «Державне управління», проте зникла «Суспільство». У ній містяться матеріали, присвячені висвітленню пленарних засідань ЦК КПК, представленню основних цілей соціально-економічного розвитку країни на період 14-ї п'ятирічки (2021-2025 рр.), а також заяви Генерального секретаря ЦК Комуністичної партії Китаю під час онлайн-зустрічі 3-го Форуму провідних вчених світу стосовно того, що країна надає

велике значення науково-технологічним інноваціям і вважає їх основною рушійною силою розвитку.

Рубрика «Наука та технології» подає інформацію про такі події, як будівництво нового надшвидкісного потягу, який автоматично змінює ширину колісних пар, археологічні дослідження, які виявили курган у Китаї віком 8 тис. років, новина руйнує уявлення про появу та життя древніх людей у цьому районі. Також серед новин повідомлення про те, що Китай збирається ще більш активно брати участь у глобальних інноваційних проектах задля сталого економічного розвитку та підвищення народного добробуту. Повідомляється про нові два супутники, запущені Китаєм, та робот-зонд, який приземлиться на поверхню Марсу у травні наступного року, крім цього, про те, що Китай співпрацює зі 161 країною у галузі науки і техніки.

Розділ «Коронавірус» містить інформацію про приєднання Китаю до COVAX – глобальної ініціативи ВООЗ, покликаної в майбутньому забезпечити усі країни вакциною від COVID-19. Також інформують, що у Китаї протестують на вірус ціле місто-мільйонник, тому що в одній із провінцій, населення якої складає 4,7 млн осіб, стався спалах. Водночас подається новина про підтверджену ефективність заходів Китаю щодо профілактики та контролю над епідемією представником МЗС КНР.

«Китай-Україна» містить матеріали про торговельно-економічне співробітництво країн, новини про імпорт та експорт, про створення спільної лабораторії космічної науки, підписання меморандуму про співпрацю між Українською асоціацією китаєзнавців та ПАТ.

У розділі «Китай-США» опубліковано документи, що розкривають проблеми дослідження навколишнього середовища у США. Повідомляється, що на сайті МЗС КНР опубліковано «Факти про пошкодження навколишнього середовища у США» і «Доповідь про шкоду глобальному управлінню навколишнім середовищем, що наноситься американською стороною». Зазначається, що метою публікації є перерахування реальних фактів, які розкривають картину негативних дій США у сфері охорони навколишнього

середовища, а також для попередження маневрів американської сторони з перекладення своєї провини на інших. Матеріал є доволі суперечливим, адже відомо, що Китай має екологічні проблеми, відносини з США є напруженими, тож відбувається так зване «метання стрілок». Проте для ознайомлення та для того, щоб зрозуміти, на якому етапі є відносини між країнами, матеріал є прийнятним. Іншою новиною повідомляється про знайдений у Трампа рахунок у китайському банку, погрози Китаю американським компаніям санкціями через продаж Вашингтоном зброї Тайваню.

Розділ «Китай-Європа» суттєво відрізняється від попереднього позитивними новинами про сумісний розвиток транспортних маршрутів та рейсів контейнерних поїздів, а також про поставки в Європу електромобілів китайської зборки.

Аналітичні матеріали випуску являють собою переклади з російської та англійської. Стосуються вони новин про власний рекорд за обсягами закупівель іноземних чіпів, аналіз сутички на кордоні між Китаєм з Індією та прогноз подальших відносин, а також про переорієнтацію китайської політики у відносинах з Європою.

Інтерв'ю в однойменному розділі (від 26.10.2020) присвячене поясненню значення майбутніх виборів на пост генерального директора Світової організації торгівлі (СОТ, WTO) і про роль цієї організації в сучасній економіці, зокрема – в умовах торговельної боротьби Китаю і США.

Гостем передачі виступає провідний спеціаліст Української асоціації китаєзнавців Дмитро Єфремов, вдруге за два місяці. Він розповів про вибори в організації, навіщо вона взагалі потрібна, про найважливіші правила СОТ, за якими грає і Україна, кризу та різні коаліції з реформування.

В «Інфографіці» знаходяться два матеріали про китайську економіку першого-третього кварталів 2020 року та досягнення КНР під час 13-ї п'ятирічки.

У випуску від 12.10.-18.10.2020

Економіка – 9 матеріалів;

Суспільство – 2;
Наука та технології – 6;
Коронавірус – 1;
Китай-Україна – 5;
Китай-США – 4;
Китай-Європа – 1;
Аналітика – 3;
Інфографіка – 1.

Серед джерел матеріалів: УНІАН, Центр транспортних стратегій, «НВ», Інтерфакс-Україна, Міжнародне радіо Китаю, Укрінформ, «Global Times», «Bloomberg», forklog.com, thepage, РБК-Україна, «День», Reuters, Посольство України в Китаї, «Дзеркало тижня», REGNUM.

Загальний обсяг випуску – 42 сторінки.

Не містить жодного інтерв'ю, а також нового розділу «Державне управління», натомість є рубрика «Суспільство», в якій опубліковано новини про те, що Сі Цзіньпін звернувся до армії із закликом готуватися до війни, та про те, що Китаєм був прийнятий новий закон, який набуде чинності у квітні 2021 року, спрямований на профілактику та боротьбу з інфекційними захворюваннями. Цей закон регулюватиме системи для запобігання та контролю ризиків біобезпеки. Тож заміна назви розділу виправдовує себе, проте й рубрика «Суспільство» є необхідною.

Оскільки кожен матеріал належить лише до однієї рубрики, деякі новини, які могли б мати декілька тематичних позначок, потрібно ретельно розподіляти. Наприклад, матеріал під назвою «Час кіборгів. Інженери з Китаю і США надрукували сенсори на шкірі людини» у рубриці «Наука та технології» має місце бути, проте рубрика «Китай-США», яка, зазвичай, містить найбільшу кількість негативно забарвлених новин, позбувається хорошої новини про сумісну працю міжнародної групи дослідників та їхню розробку – новий метод виробництва біометричних датчиків.

Натомість рубрика «Китай-США» містить новини про економічні загрози США від нової стратегії економічного розвитку Китаю, негативну реакцію Піднебесної на закон у США, який стосується автономії Гонконгу, про світове лідерство та конкуренцію країн у глобальній цифровій економіці 2019 року. Також розміщено новину про попередження від китайської сторони про можливі масові затримання американців.

У випуску від 05.10.-11.10.2020

Економіка – 9 матеріалів;

Суспільство – 3;

Наука та технології – 4;

Коронавірус – 1;

Китай-Україна – 2;

Китай-США – 2;

Китай-Європа – 1;

Аналітика – 1;

Інтерв'ю – 2;

Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: chinanews.com, ЦТС, «Сінхуа», Mind.ua, Міжнародне радіо Китаю, Главком, Ліга Новини, ecotown, Інтерфакс-Україна, LB.ua, Agravery.com, «Хабр», Економічна правда, BBC News Україна, UkrLifeTV.

Загальний обсяг випуску – 39 сторінок.

Випуск містить відразу два інтерв'ю, одне дано міністром закордонних справ України «BBC News Україна», інше – Віктором Кіктенко, доктором філософських наук, президентом Української асоціації китаєзнавців та завідувачем відділу Азіатсько-Тихоокеанського регіону Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, для каналу UkrLife.TV. У передачі розповідається про історію контактів українців з Китайською Імперією в різні епохи, розвиток та проблеми науки китаєзнавства на території України, технологічну боротьбу з США, досягнення Китаю.

У випуску від 28.09.-04.10.2020

Економіка – 8 матеріалів;

Суспільство – 1;

Наука та технології – 2;

Коронавірус – 1;

Китай-Україна – 8;

Китай-США – 3;

Китай-Європа – 1;

Аналітика – 2;

Інтерв'ю – 2;

Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: Міжнародне радіо Китаю, ГМК Центр, Reuters, «China Daily Global», REGNUM, «Женьмінь жибао», 112.ua, Центр транспортних стратегій, УНІАН, УКРРУДПРОМ, elevatorist.com, Agravery.com, Посольство України в Китаї, Українська асоціація китаєзнавців, «НВ», carnegieendowment.org, Офіційне інтернет-представництво Президента України, UkrLifeTV, «Global Times».

Обсяг випуску також складає 39 сторінок.

Рубрика «Суспільство» містить новину про кількість користувачів інтернетом у Китаї. Зміст матеріалу не відповідає назві зміненої рубрики «Державне управління», тож вона цілком може існувати окремо.

У розділі з інтерв'ю розміщено два матеріали. Перше – інтерв'ю президента України китайському інформаційному агентству «Сінхуа» від 01.10.2020. У ньому йдеться про успіхи у торговельних відносинах між країнами та перспективи розширення економічної співпраці. Друге інтерв'ю для UKRLIFE.TV надав Андрій Гончарук – радник Української асоціації китаєзнавців, який розповів про те, чому в сучасному світі усі усе знають про Китай, але ніхто його не розуміє.

У випуску від 21.09.-27.09.2020

Економіка – 12 матеріалів;

Суспільство – 2;
Наука та технології – 4;
Коронавірус – 2;
Китай-Україна – 6;
Китай-США – 4;
Аналітика – 3;
Інтерв'ю – 1;
Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: Міжнародне радіо Китаю, УНІАН, «Economic Daily», РБК-Україна, «Сінхуа», ГМК Центр, «НВ», Укрінформ, ЦТС, УНН, Відділ зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації МЕРТ, Agravery.com, «Тиджень», chinaobservers.eu, 112.ua, UkrlifeTV, «Global Times».

Загальний обсяг випуску – 51 сторінка.

У рубриці «Аналітика» два з трьох матеріалів присвячено проблемним моментам у відносинах України та Китаю, які стосуються налагодження вигідної економічної співпраці, та проблем у «Мотор Січ». Штат запорізького заводу, в якому контрольний пакет акцій придбали китайські інвестори у 2018 році, скоротився за цей період більше ніж на 4500 осіб. Також відбуваються суди стосовно зняття арештів з акцій компаній-акціонерів. Звільнення на підприємстві пов'язані з арештом акцій, водночас це блокує залучення нових інвестицій.

Інтерв'ю випуску представляє матеріал на YouTube для каналу Ukrlife.TV від Євгенії Гобової, молодшого наукового співробітника Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського, де гостя розповіла про те, як в китайських ЗМІ висвітлюється міжнародна політика, оцінюється США, Росія і Україна, існування всередині країни альтернативної критичної журналістики та виходу у зовнішній інтернет, а також розвіяла деякі міфи про китайське суспільство.

У випуску від 14.09.-20.09.2020

Економіка – 9 матеріалів;
Суспільство – 2;

Наука та технології – 3;

Коронавірус – 1;

Китай-Україна – 11;

Китай-США – 7;

Китай-Європа – 4;

Аналітика – 2;

Інтерв'ю – 1;

Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: Міжнародне радіо Китаю, «Женьмінь жибао», dev.by, LB.ua, Китайська мережа новин, «Сінхуа», day.kyiv.ua, Укрінформ, «НВ», Посольство України в Китаї, УНІАН, Інтерфакс-Україна, Agravery, Укрінформ, «Еспресо», «Главком», «Дзеркало тижня», Deutsche Welle, 112.ua, blogs.soas.ac.uk, «Global Times».

Загальний обсяг випуску складає 56 сторінок.

Аналітичні матеріали випуску стосуються розмірковувань експертів щодо того, яким чином США планує стримувати Китай від світового впливу, щоб взяти гору в торговому і військово-політичному протистоянні, а також щодо стратегії подвійної циркуляції.

Інтерв'ю від провідного спеціаліста Української асоціації китаєзнавців Дмитра Єфремова в рамках спільного проекту з UKRLIFE.TV висвітлює питання особливостей технологічного протистояння США і Китаю. У розмові звертають увагу на провідне значення глобальних ланцюжків вартості в процесі протистояння цих держав, розповідають про економічні відносини Китаю та Росії, нові центри регіоналізації у світі, відносини Європейського союзу і Китаю, перспективи створення логістичного хаба в Україні і поглиблення співпраці з Китаєм, роль технопарків у сучасній економіці.

У випуску від 07.09.-13.09.2020

Економіка – 8 матеріалів;

Суспільство – 3;

Наука та технології – 5;

Коронавірус – 2;
Китай-Україна – 9;
Китай-США – 4;
Китай-Європа – 2;
Аналітика – 1;
Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: Міжнародне радіо Китаю, ГМК Центр, China News Service, «Сінхуа», «Главком», «Сьогодні», Укрінформ, CCTV, REGNUM, «Українська Правда», «НВ», Інтерфакс-України, AgroPortal, «Женьмінь жибао», Інтерфакс-Україна, Посольство України в Китаї, УНІАН, 112.ua, ZN.UA, «Global Times».

Загальний обсяг випуску – 45 сторінок.

У випуску відсутня рубрика «Інтерв'ю», проте є розгорнутий матеріал у розділі «Аналітика» на тему китайської мрії про «велике відродження».

Також опубліковано актуальні матеріали стосовно презентації Китаєм своїх вакцин від COVID-19 від двох фармацевтичних компаній. Іншою новиною є можлива вакцина у вигляді спрею для носа.

Розділ «Китай-Україна» містить інформацію, загалом, про економічну співпрацю, таку як очікування нових трьох контейнерних потягів маршрутом Китай-Київ, підписання Меморандуму про порозуміння та розвиток співробітництва, збільшення постачання ячменю в Китай майже на 50%, плани китайської компанії CRCC побудувати в порту Південний термінал на 5 млн тонн зернових, експортні плани України щодо Китаю, українсько-китайський інвестиційний форум, а також помилково розподілена новина до цієї рубрики під назвою «США відкликають візи у 1 тис. китайських студентів і аспірантів».

У випуску від 31.08.-06.09.2020

Економіка – 7 матеріалів;
Суспільство – 1;
Наука та технології – 4;
Коронавірус – 2;

Китай-Україна – 7;

Китай-США – 2;

Китай-Європа – 2;

Аналітика – 5;

Інфографіка – 2.

Серед джерел матеріалів: Міжнародне радіо Китаю, ГМК Центр, «Дзеркало тижня», «Сінхуа, Укрінформ», «Главком», «Радіо Свобода», «Апостроф», Міністерство закордонних справ України, Посольство України в Китаї, 5 канал, РБК-Україна, ЦТС, Юен Юен Енг, nationalinterest.org, Hoover Institution, The Conversation, «Carnegie», «Global Times».

Загальний обсяг випуску – 50 сторінок.

У випуску відсутня рубрика «Інтерв'ю», проте у рубриці «Аналітика» розміщено 5 об'ємних матеріалів. Вони присвячені висвітленню варіантів розвитку майбутніх відносин між США та Китаєм, стратегії Трампа щодо Тайваню, відносинам Китаю з Близьким Сходом, дослідженню анатомічного атласу Древнього Китаю, аналізу ставлення до кризи в Білорусі.

Для того, щоб сформулювати основні ідеї, які транслює інтернет-журнал «Україна-Китай» у своїх щотижневих дайджестах, ми провели контент-аналіз жанрової природи публікацій в період з 31.08.2020 по 01.11.2020 і з'ясували, які рубрики є найпопулярнішими за кількістю матеріалів.

Таблиця 3.1

Рейтинг рубрик за кількістю матеріалів у випусках дайджестів від
31.08.2020 до 01.11.2020

Місце за кількістю матеріалів	Назва рубрики	Кількість матеріалів
1	Економіка	74
2	Китай-Україна	58
3	Наука та технології	34

4	Китай-США	29
5	Аналітика	20
6	Інфографіка, Китай-Європа	15
7	Суспільство	14
8	Коронавірус	13
9	Інтерв'ю	7
10	Державне управління	4

Проаналізувавши дайджести Української асоціації китаєзнавців за два місяці (8 випусків), як можна побачити у таблиці, рубрики з новинами про економіку, відносини між Китаєм та Україною мають найбільшу кількість матеріалів. Усього за цей період було опубліковано 283 матеріали.

Інформаційне агентство УНІАН, для порівняння, має 204 матеріали про Китай за цей період часу.

Попри гостру тему Коронавірусу, бачимо, що кількість матеріалів не є надто великою, в загальному рейтингу рубрика посідає 8 місце з 10. У тому ж УНІАН за два місяці згадувань про вірус 2264 за запитом «Коронавірус», за запитом «COVID-19» – 31, «Ковід» – 65.

Спектр тем і проблем, які підбираються для публікування у журналі, доволі широкий. Ретельно дослідивши всі матеріали в усіх рубриках в період з 31.08.2020 року по 01.11.2020, ми виявили, що ряд тем і проблем є повторюваними і актуальними з випуску у випуск.

Матеріали дуже інформативні, ретельно підібрані такі факти про Китай, які дають уявлення про те, що відбувається як всередині країни, так і зовні, у міжнародних відносинах.

В ході дослідження ми виявили, що читачеві, який хоче розширити свої уявлення про події у Китаї, дізнатись більше про його культуру, технологічні винаходи, економіку та відносини з іншими країнами, варто ознайомитися з цим ресурсом.

В рамках дослідження ми проаналізували всі тексти з восьми випусків, виявили, що матеріали підбираються оперативно та є актуальними.

На першому етапі дослідження нами був проведений контент-аналіз у дайджестах.

Наступним етапом досліджень став моніторинг новин, які не потрапили до випусків. Серед них матеріал під назвою «Китай настигла новая проблема» [46], який висвітлює проблему переробки одягу, виготовленого в Китаї. Країна виробляє понад п'ять мільярдів футболок на рік. Загалом це масове виробництво дешевого та недовговічного одягу. На частку індустрії моди припадає близько 10% світових викидів вуглекислого газу, це більше, ніж від усіх авіа- і морських перевезень разом узятих. За оцінками експертів, повторне використання кілограма одягу економить шість тисяч літрів води і 0,3 кілограма хімічних добрив. Однак проблема Китаю полягає в тому, що переробка одягу не вигідна, а ношений одяг не є популярним навіть у відносно бідних регіонах.

Іншим прикладом є неопублікований матеріал від Bloomberg (29.09.2020) під назвою «В Китае резко замедлилось восстановление экономики – Bloomberg». У ньому йдеться про те, що у вересні відновлення економіки Китаю від кризи, спровокованої пандемією коронавірусу, почало сповільнюватися. Про це свідчать невисокі продажі будинків і автомобілів, погіршення ділової впевненості і фондового ринку. Видання проаналізувало вісім економічних показників Китаю і звало їх в індикатор відновлення економіки країни. З'ясувалося, що восени відновлення сповільнилося: якщо за 7-бальною шкалою (де сім – це високий зріст економіки, а один – мінімальний рівень) влітку індикатор був в районі п'яти, то у вересні він впав до трьох. На уповільнення економіки найбільше вплинуло те, що продажі нових будинків в чотирьох найбільших містах Китаю (Пекін, Шанхай, Гуанчжоу і Шеньчжень) уповільнилися в перші три тижні вересня після стрімкого зростання у серпні. Знизився і рівень довіри малого бізнесу, в той час, як показник очікувань підприємців продовжує зростати. COVID-19 вдарив по економіці Китаю

раніше, ніж по інших країнах. Були введені жорсткі обмежувальні заходи. Через них в першому кварталі ВВП Китаю скоротилося на 6,8%. Але і відновлюватися економіка КНР почала раніше, ніж в інших країнах. В кінці липня Fitch підвищив прогноз зростання китайської економіки на цей рік до 2,7% з очікуваних у червні 1,2%. На частку КНР припадає 19% світового ВВП і 28% глобального виробництва. Довгий час країна була відповідальна за більш ніж 40% світового зростання. При цьому в останні роки Китай зіткнувся з уповільненням економіки. Проте промислове виробництво Китаю в серпні прискорилося найшвидшими за вісім місяців темпами [32].

Результати дослідження вказують на висвітлення загалом лише таких матеріалів, які стосуються досягнень. У випуску від 28.09.-04.10.2020, у проміжок часу якого потрапляє матеріал від Bloomberg, новини, що стосуються економіки мають такі назви: «У Китаї наголосили на необхідності просування реформи держпідприємств», «Ціни на руду в Китаї незначно збільшилися на тлі зростаючого попиту», «Доступ до електроенергії для малих та середніх підприємств буде покращено», «Всесвітній банк скоригував прогноз зростання ВВП Китаю у 2020 році», «Завдяки новій моделі розвитку історично бідне село Маїн змогло позбутися злиднів», «Китайський авторинок повернувся на докоронавірусний рівень», «У вересні 2020 року в Китаї відзначили зростання РМІ у виробничому секторі», «У вересні цього року РМІ у невиробничому секторі Китаю виріс» [38]. Хоча матеріали у дайджестах розміщено згідно із дотриманням усіх журналістських стандартів, проте відсутність проблемних новин порушує певний баланс об'єктивності. Це зумовлено одним з напрямів діяльності асоціації, про який зазначено на їх сайті, а саме «популяризації науки про Китай, ознайомленню з його соціально-економічним та політичним розвитком».

Проаналізувавши всі випуски від 02.02.2020 до 01.11.2020, ми підраховали кількість матеріалів в усіх рубриках, виявили, яким чином трансформувались назви рубрик та їх змістовне наповнення.

Кількісний аналіз рубрик у дайджестах від початку 2020 року

Назва рубрики	Кількість матеріалів
Економіка	299
Зовнішня політика	6
Державне управління	13
Суспільство	49
Наука і технології	131
Коронавірус	167
Китай-Україна	219
Китай-США	141
Китай-Європа	77
Заяви міжнародних організацій та урядів	45
Аналітика	71
Інтерв'ю	14
Інфографіка	57

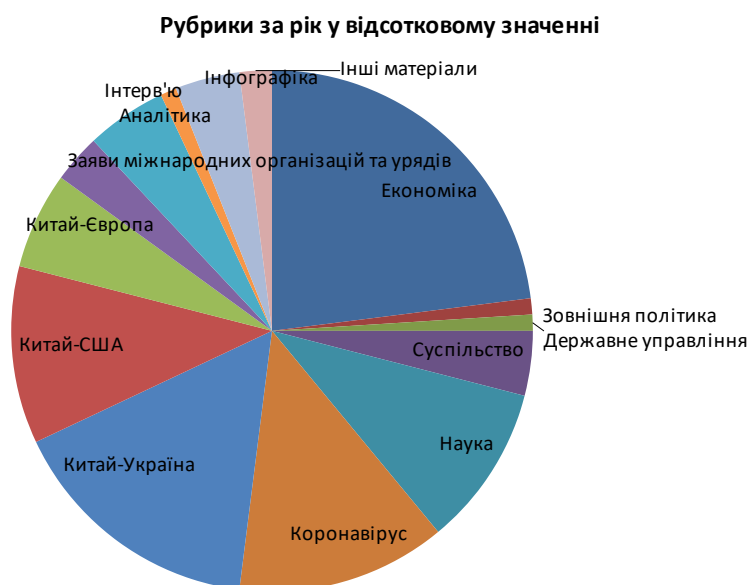
Всього було опубліковано 1289 матеріалів у постійних рубриках та 27 матеріалів у таких, що з'являлися лише раз чи два.

Рубрики, які з'являлись лише раз:

- «Звернення офіційних осіб КНР та України» у випуску від 02.02.-08.02, містить 2 матеріали.
- «Китай: економіка та суспільство» – 02.02.-08.02, 2 матеріали.
- «Культура та спорт» – 13.04.-19.04, 1 матеріал.

Рубрика «Коронавірус» з'являється як окрема з 24.02.-29.02, виокремившись з «Китай і світ» (перша згадка у випуску від 02.02.-08.02 – 4 матеріали), та з іншої «Китай», яка проіснувала два випуски та містила 18 матеріалів, оскільки тема стала суспільно важливою та досить гострою.

Відсоткове значення рубрик у дайджестах за 2020 рік

Від 18.05.2020-24.05.2020 було опубліковано спеціальний випуск для «КНЕУ ім. В. Гетьмана». У випуску є нові рубрики: «Вебінари», «Українці в Китаї: історія», «Китай у студентських дослідженнях».

У першому розділі міститься інформація про вебінари англійською, остання ж рубрика присвячена результатам роботи 87-ї наукової студентської конференції у КНЕУ під назвою «Інноваційна Україна: креативні ідеї та проекти», де опубліковано два студентських дослідження, присвячених Конфуціанській філософії сучасного Китаю та економічним відносинам між КНР та США.

Останній опублікований випуск журналу «Китай-Україна» з'явився у березні 2020 року.

Загальний обсяг – 112 сторінок. Містить журнал 11 рубрик:

1. «Китай на передньому краї боротьби з Коронавірусом»;
2. «Політика»;
3. «Економіка»;
4. «Інтерв'ю»;
5. «Право»;
6. «Наука»;
7. «Освіта»;

8. «Історія»;
9. «Культура»;
10. «Мандруючи Китаєм»;
11. «Хроніка»;

Журнал виглядає дуже якісно, кожен матеріал наповнено коментарями експертів, очевидців певних подій, громадських діячів, урядовців. Практично кожен матеріал наповнено фотоілюстраціями та інфографіками.

На сьомій сторінці журналу розміщено заяву від Української асоціації Китаєзнавців щодо ситуації з вірусом. Українська асоціація китаєзнавців співчуває втратам та зазначає, що стежить за розвитком епідемічної ситуації (у наступних випусках дайджестів з'явиться окрема постійна рубрика, присвячена висвітленню новин стосовно вірусу, а також повідомленням про вакцини та лікування хворих). Зазначається, що відкритість та рішучість у боротьбі з загрозою, які демонструє влада Китаю, а також темпи будівництва лікарень, є приголомшливими. Весь інший світ переймає досвід у боротьбі з пандемією.

Велика кількість текстів стосується теми вірусу. Наприклад, на 13-19 сторінках опубліковано матеріал під назвою «Безпека життя та здоров'я людей – на першому місці. Як Китай бореться з епідемією?». В ньому йдеться про те, що спалах епідемії пневмонії, викликаній коронавірусом нового типу, ураз перетворив новорічний банкет із нагоди Свята Весни на війну без пороху. В умовах складної епідеміологічної ситуації Уряд Китаю вжив безпрецедентних заходів щодо попередження, профілактики та контролю епідемії. Далі у хронологічному порядку розповідається про дії китайського уряду від 20 січня до 9 лютого [68].

Наприкінці матеріалу подано коротке інтерв'ю зі студентом, який поїхав з України навчатись до Уханю.

У матеріалі В. Голод (голова правління Української асоціації китаєзнавців) під назвою «Вплив Китаю на розвиток глобального фармацевтичного ринку» на шести сторінках розповідається про стрімке зростання фармацевтичного ринку КНР в межах 13-го п'ятирічного плану

економічного розвитку та ініціативи «Здорова нація 2030». Законодавчі зміни, що спростили доступ на китайських ринків, не могли не привернути увагу топменеджменту найбільших транснаціональних фармацевтичних компаній світу. Наразі й для українських виробників є шанс увійти на один з найбільших споживчих ринків [38].

У матеріалі подається декілька ілюстративних графіків з даними про фармацевтичний ринок КНР у цифрах за 2018 рік; обсягами фармринку КНР у млрд доларів, спрогнозованих до 2023 року; демонстрація ринкової частки фармпрепаратів за 2018 рік залежно від категорії у відсотках.

Детально розповідається про новий закон стосовно регулювання ринку лікарських засобів, який контролюватиме, чи не є препарат підробкою, доступність лікарських засобів і цін. Пояснюються нюанси роботи закону: сертифікація, система управління якістю, імпорт, онлайн-продаж, оцінювання та затвердження лікарських засобів.

Також автор матеріалу повідомляє, що в рамках цієї ініціативи українські компанії мають унікальну можливість розширити експорт у цій галузі.

У матеріалі під назвою «Глобальне лідерство КНР в альтернативній енергетиці» [41] подано інформацію стосовно того, що у сучасному світі слід шукати альтернативні види енергії, адже використання не відновлювальних джерел лише сприяє глобальним кліматичним змінам та призводить до дефіциту природних ресурсів. Надзвичайно важливим є збалансований розподіл ресурсами для будь-якої країни світу. Альтернативна енергетика, а саме її розвиток і доступність, є важливою метою, яку слід досягти кожній державі.

Розповідається про стрімкий економічний розвиток Китаю, який розпочався 40 років тому разом із всеосяжною політикою реформ, а також зумовив зростання попиту на енергетику. Відповідно до сучасної політики китайського уряду в енергетичній сфері зростає роль альтернативних джерел енергії. Це обумовлено, по-перше, вичерпністю традиційних ресурсів, по-друге, загостренням екологічної кризи в КНР та світі в цілому, по-третє, відносно

низькою вартістю експлуатації. Зазначається, що Піднебесна має надзвичайно великий потенціал у розвитку альтернативної енергетики. Про це свідчать оцінки міжнародної консалтингової компанії EY, які опубліковано у звіті Renewable Energy Country Attractiveness Index 2019. За рівнем привабливості в галузі відновлюваних джерел енергії лідерство закріпилося за Китаєм, який зумів випередити Індію, США та Німеччину. Ключовою передумовою цього стала комплексна енергетична політика. Одним із перших важливих кроків у розвитку альтернативної енергетики був 10-й П'ятирічний план енергозбереження та комплексного використання ресурсів, затверджений у 2000 році. Така тенденція зберігається й у наступних Планах соціально-економічного розвитку КНР. Зазначається, що голова КНР Сі Цзіньпін у жовтні 2019 року у вітальному листі до Форуму розвитку енергетики з низьким вмістом вуглецю написав: «Розвиток енергії з низьким вмістом вуглецю стосується майбутнього людства... Китай надає великого значення розвитку енергії низьким вмістом вуглецю, активно сприяє енергоспоживанню, постачанню, технологіям та трансформації інституцій. Країна готова співпрацювати з міжнародною спільнотою, щоб зміцнювати енергетичне співробітництво в усіх аспектах, захищати енергетичну безпеку, боротися зі змінами клімату, захищати екологію та довкілля, сприяти сталому розвитку й приносити більше користі людям у всьому світі» [41].

З 2000 по 2017 роки КНР займає перше місце у світі за кількістю лісонасаджень. На Китай припадає $\frac{1}{4}$ частина нової зони висадки лісів, як повідомило Національне управління з авіації та дослідження космічного простору США (NASA) у 2019 році. За інформацією кореспондента газети «Женьмінь жибао», з посиланням на Державне управління лісового та степового господарства КНР, в останні 20 років «подвійного зростання» було зафіксовано збільшення лісової площі і запасів лісу, Китай став країною з найбільш зростаючими лісовими ресурсами у світі [44].

Варто також зазначити, що Китай здійснював великі проекти з відновлення екологічного середовища, а саме з контролю джерел піщаних бур і

кам'яного опустелювання у Пекіні і Тяньцзіні, а також по відновленню заболочених місць. Рослинний покрив в районах обробки постійно збільшується, кам'яне опустелювання стримується, а стан навколишнього середовища в країні поступово покращується.

Водночас час рейтинг самих екологічних чистих країн світу, який щорічно складається Центром екологічної політики і права при Єльському університеті (Yale Center for Environmental Law and Policy), за 2020 рік має не зовсім втішні результати. Дослідження оновлюється кожні два роки, вимірюється екологічна ефективність досягнення країн з точки зору стану екології та управління природними ресурсами на основі 22 показників в 10 категоріях, які відображають різні аспекти стану навколишнього природного середовища та життєздатності її екологічних систем, збереження біологічного різноманіття, протидію змінам клімату, стан здоров'я населення, практику економічної діяльності і ступінь її навантаження на навколишнє середовище, а також ефективність державної політики в області екології. Китай посідає 120 місце зі 180. Україна на 60 сходинці, США – на 24 [62].

У липні 2020 року голова ООН зазначив: «Китай вже продемонстрував готовність і здатність до лідерства в області боротьби зі зміною клімату. За останні п'ять років Китай розгорнув більше систем сонячної і вітрової енергії, ніж будь-яка інша країна в світі. На Китай припадає 50 відсотків продажів електромобілів в глобальному масштабі і 99 відсотків світового виробництва електричних автобусів» [74]. При переході від викопного палива до екологічно чистої енергії Китай може виграти в глобальній гонці за чисту екологію. Взявши на озброєння нові технології, країна отримає величезні економічні вигоди, створить більше робочих місць, матиме більш чисте повітря і більш здорове населення. Компанії та фірми зможуть отримати величезні конкурентні переваги.

Таким чином, у матеріалі значною мірою висвітлюється актуальна тема навколишнього середовища та альтернативної енергії. Подано інформацію стосовно досягнень Китаю в екологічній сфері, проте й повідомляється, що

ситуація є близькою до кризової. Як і ситуація з пандемією, зміна клімату не має кордонів, тож розповідати про «зелену» економіку як приклад, до якого слід прагнути, дуже важливо.

У журналі розміщено інтерв'ю з професором міжнародних відносин Ваном Лі з Цзілінського університету. Матеріал присвячено висвітленню цілей сучасної китайської політики, ідеї «Китайської мрії», стратегії «Китай 2050», причин торговельної війни з США, теплих економічних відносин та прохолодних політичних з Україною.

У рубриці «Культура» розміщено 4 матеріали на 18 сторінках.

Перша стаття знайомить читача з найважливішим звичаєвим святом для китайців – Святом весни (або ж Новим роком), що зветься «Чуньцзе». Китайці з усією відповідальністю підходять до святкування Нового року, вони дуже люблять це свято і відзначають його двічі. У ніч на перше січня – це за григоріанським календарем, ну а після за східним. Місячний Новий рік в Китаї, або Чуньцзе (Свято весни), здавна вважається найтривалішим і дуже важливим святом в Піднебесній. Воно проходить у супроводі давніх традицій, яким китайці залишаються дуже вірними. Розповідається про новий 12-й цикл, звідки він бере відлік та чому звірі в китайському календарі розташовані саме так. Про легенду, у якій Володар вирішив визначити спосіб вимірювання часу у світі. Подано інформацію про приготування до свята за передноворічним календарем та що відбувається кожного дня за легендами [69].

Матеріал викладено цікаво, можна дізнатись ніби зсередини про значення свята, про тиждень підготовки до нього та про саме відзначання, а також що відбувається першого дня Нового року та незабаром, під час Свята ліхтарів. Що стосується масового святкування, то у цей час У Пекіні проходить найбільше свято з феєрверками, гуляннями і численними парадом. У парку показують танці драконів і левів, культурні вистави та інші подібні заходи. У Храмі Неба проводяться урочисті імператорські торжества, а старий літній палац показує розваги епохи Цин. У парку Лонгтан проходять передноворічні спортивні змагання і демонстрації.

Наступний матеріал у рубриці «Культура» присвячено оповіді про Баопу-Цзи (дослівно «мудрець, який обійняв порожнечу») – китайському майстру на ім'я Ге Хун, який у III столітті нашої ери написав науково-популярний трактат про вчення дао [76].

У статті йдеться про умови здорового довголітнього життя. Цікавий матеріал для ознайомлення з філософією Давнього Китаю, а правила, дотримуючись яких людина може довго прожити, точно не зашкодять.

Третій матеріал під назвою «Танці Піднебесної: загадковість і неповторність» розкриває таку особливу складову культури, як танці, які, як зазначає автор, «головою Дракона не обмежуються» [55].

Розповідається про основні види традиційних танців у Піднебесній: придворні танці, танець «Тисячорукої Гуань-Їнь», танець Дракона та Тигра, китайський танець із віялом, а також про сучасний танець.

Стаття є цікавою та корисною для українського читача, який може більше дізнатись про культуру у Китаї.

Останній матеріал культурного блоку «Сузір'я Мяо. Костюмні традиції давнини» [64] ознайомлює читачів із однією народністю «мяо», або «хмонг», адже Китай налічує 56 національностей.

Автор розповідає, що хмонги навіть для сучасного пересічного жителя є незвичним, певною мірою екзотичним явищем, особливо для жителів центральних і північних мегаполісів. Особлива увага приділяється жіночому вбранню мяо як культурному тексту, адже одяг відображає народну історію.

Матеріал «Харбін і Україна – це близько» – переклад з китайської (у журналі тексти розміщено паралельно обома мовами) звіту Сююю Цюаньяо про традиційний Харбінський фестиваль льоду та снігу у січні, який збігся з Днем України. День України – це, у першу чергу, зустріч ділових партнерів для пошуку нових контактів та сумісних проектів. Українська делегація складалась з 25 осіб, які були представниками вищих навчальних закладів України з різних міст [77].

Матеріал є корисним, адже повідомляє про співпрацю двох сторін в обличчях української делегації представників вишів та представниками Центру інноваційного співробітництва в Харбіні. Починаючи з 2015 року у Харбіні проводяться художні виставки та заходи культурного обміну.

Останній матеріал журналу під назвою «Уперше в Україні на фестивалі-квесті розкрили таємниці Піднебесної» [56] присвячено ознайомленню з новим форматом розваг у вигляді загадок, ігор та навіть VR-технологій, присвячених Китаю. Квест проходить за підтримки Української асоціації китаєзнавців.

Журнал доволі різноманітний, читач може ближче познайомитись із культурою Піднебесної, дізнатись про заходи, які проводяться як в Китаї, так і в Україні, отримати структуровану інформацію про економіку та політику, у коментарях експертів та графічних матеріалах.

Отже, Українська асоціація китаєзнавців з 1999 року випускає журнал «Україна-Китай». Сама організація налічує понад 50 перекладачів та 200 фахівців-дослідників Піднебесної, які займаються розвитком відносин між Україною та Китаєм. Щотижня публікуються додатки до журналу – дайджести.

За 2 останні місяці (з 31.09.2020 по 01.11.2020) у дайджестах було опубліковано 283 матеріали. Серед рубрик були: «Економіка», «Китай-Україна», «Наука та технології», «Китай-США», «Аналітика», «Інфографіка», «Китай-Європа», «Суспільство», «Коронавірус», «Інтерв'ю», «Державне управління». Від початку року (з лютого 2020 року) у дайджестах було опубліковано 1289 матеріалів. У березні 2020 з'явився журнал, наповнений актуальними розлогими аналітичними та інформативними матеріалами.

3.2. Дослідження контенту видання «SilkBridge»: тематика та проблематика

Інформаційно-аналітичний проект «SilkBridge» спеціалізується на висвітленні китайської теми.

Медіа займається публікуванням економічних та політичних новин Китаю. Видання пише про внутрішній ринок Китаю та розраховане на ділову аудиторію.

Матеріали на сайті публікуються російською та поділяються на такі основні розділи:

- «Статті»;
- «Новини»;
- «Думки»;
- «Економіка»;
- «Політика»;
- «Суспільство»;
- «Технології».

На день в середньому розміщується від трьох до десяти новин. Аналітичні матеріали у рубриці «Статті» виходять значно рідше.

Перша новина на сайті датована 05.10.2018 року.

На новинах сайту від 22 до 528 переглядів, на аналітичних матеріалах – 352-1250, рубрика «Статті» має від 49 до 1991 переглядів.

Найменша кількість переглядів, зазвичай, пов'язана з нещодавньою публікацією матеріалів.

Найбільш цікаві для читачів матеріали сайту за кількістю переглядів:

«Когда и как поздравить с Новым годом китайского бизнес-партнера» [65] – 1991 перегляд, рубрики: «Суспільство», «Статті».

«Китайское будущее Мотор Сичи» [35] – 1004 перегляди, рубрики: «Політика», «Статті».

«Великая пустота: Украина и Китай в 2018 году» [37] – 827 переглядів, рубрики: «Політика», «Статті».

«IT-специалисты в Китае выступили против 12-часового рабочего дня» [86] – 778 переглядів, рубрики: «Суспільство», «Статті».

Слід зазначити, що матеріали у виданні не лише знайомлять читачів із культурою, звичаями та досягненнями Китаю, а й звертають увагу на проблемні

моменти, такі як ненормований робочий день, у матеріалі про протести ІТ-спеціалістів. Пишуть про проблеми контролю інтернету у матеріалі «Уроки для Роскомнадзора: как Китай регулирует интернет» [80]. У статті від лютого 2019 року зазначається, що у спеціалізованих виданнях, які аналізують економіку великої Мережі, з'явилися перші офіційні підтвердження, що «Реддіт» («Reddit»), соціальний майданчик новин, що займає 5-у сходинку у світовому рейтингу за відвідуваністю, отримає новий пакет інвестицій в розмірі \$ 300 млн. Сама по собі ця новина ні у кого не викликала здивування. Дійсно, 340 мільйонів активних користувачів щомісяця – та аудиторія, яка, за оцінками аналітиків, цілком здатна залучити такі внески. Сенсацією став той факт, що половина інвестицій – 150 мільйонів доларів – повинна надійти від китайського технологічного гіганта «Тенсент», який є не просто резидентом китайського інтернету – компанія є одним з головних архітекторів проекту «Золотий щит» (неофіційна назва – «Великий китайський фایрвол») – системи фільтрації вмісту Інтернету в КНР.

Висвітлюються й актуальні питання українсько-китайського співробітництва, і його проблемних нюансів, наприклад, у матеріалі «Китайскую компанию лишат контракта на строительство бетонной дороги под Житомиром» [49]. У матеріалі повідомляється, що «Укравтодор» хоче розірвати контракт з китайською компанією Sinohydro Corporation, яка будує дорогу під Житомиром, через порушення умов договору, тому що китайський підрядник порушив терміни здачі об'єкта: дорогу мали добудувати в червні 2020 року, проте робота була не завершена. На жаль, підрядник також не реагує на звернення про відшкодування порушень і не продовжує роботи відповідно до умов контракту, про що йдеться у заяві дорожнього відомства.

Проблемною також є ситуація із заводом «Мотор Січ», яка постійно висвітлюється на ресурсі. Всього за цією темою розміщено 48 матеріалів.

Матеріал із рубрик «Політика» та «Статті» під назвою «Украина-Китай: страны укрепляют дипломатические и бизнес связи» містить розгорнутий опис у хронологічному порядку насичених подій в українсько-китайських контактах

на рівні урядів, дипломатичних місій, галузевих спілок і окремих компаній. Зазначається, що найбільшу активність в останні місяці проявило в українському напрямку велике державне підприємство, підпорядковане КНР, China Railway Construction Corporation Limited (CRCC). Сфера діяльності цієї компанії включає будівництво різної складності транспортних інфраструктурних об'єктів, виробництво спеціального будівельного обладнання, логістику. Було проведено зустріч з українською промисловою групою «Смарт-Холдинг». Проект стосується розвитку індустріального парку в Миколаєві, а також будівництва в порту зернового перевантажувального комплексу.

У статті також йдеться про те, що на проведених зустрічах обговорювались шляхи активізації політичного діалогу високого рівня між двома країнами, можливість залучення китайських підприємств до розвитку логістичної інфраструктури, поглиблення співпраці між науково-дослідними центрами, поточний стан і перспективи співпраці з корпорацією CZEC, зокрема, шляхи реалізації проекту добудови 3 і 4 енергоблоків Хмельницької АЕС за участю китайської сторони.

За два роки на сайті було опубліковано 7158 матеріалів.

Таблиця 3.3

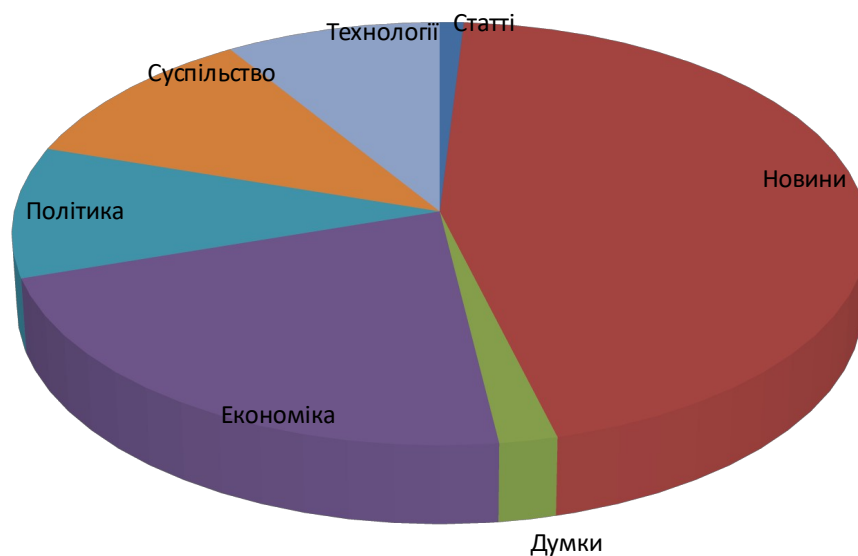
Кількість матеріалів у рубриках «SilkBridge»

Назва рубрики	Кількість матеріалів
Статті	95
Новини	3222
Думки	111
Економіка	1616
Політика	704
Суспільство	754
Технології	656

Рис. 3.2

Відсоткове значення матеріалів у рубриках видання «SilkBridge»

Відсоткове значення кількості матеріалів у рубриках

Отже, «SilkBridge» – молоде українське онлайн-видання, присвячене висвітленню новин Китаю та аналітичним публікаціям. За 2 роки існування на сайті було опубліковано понад 7000 матеріалів. Найбільша кількість переглядів на одній статті – 1991. На ресурсі розміщено 7 розділів, найбільша кількість матеріалів у рубриці «Новини» – 3222, найменша у «Статтях» – 95.

Висновки до розділу 3

Українська асоціація китаєзнавців, яка з 1999 року публікує журнал «Україна-Китай», налічує понад 50 перекладачів та 200 фахівців-дослідників Піднебесної, які займаються розвитком відносин між Україною та Китаєм.

Постійно публікуються щотижневі додатки до журналу – дайджести. Асоціація займається ознайомленням громадськості з дослідженнями, підтримує дослідження вчених у сфері китаєзнавства, створює наукові та методичні матеріали, займається розвитком наукових зв'язків із вченими та науковими товариствами, організовує та проводить різноманітні конференції, з'їзди, наради, симпозіуми, а також займається друком тематичних матеріалів.

Від початку року (з лютого 2020 року) у дайджестах було опубліковано 1289 матеріалів.

Асоціація співпрацює з UkrlifeTV – українським інтернет телебаченням, дискусійною online платформою, метою якої є висвітлення подій політики, економіки та культури у коментарях експертів, аналітиків, громадських активістів та журналістів. Інтерв'ю регулярно дають китаєзнавці.

Має власний економіко-юридичний відділ, який консультує щодо розвитку відносин України та Китаю.

Детально опрацювавши тексти випусків-дайджестів за 2 останні місяці (з 31.09.2020 по 01.11.2020), ми виявили, що інформація є актуальною, відповідає тематиці та рубрикам. За цей період часу було опубліковано 283 матеріали. Серед постійних рубрик: «Економіка», «Китай-Україна», «Наука та технології», «Китай-США», «Аналітика», «Інфографіка», «Китай-Європа», «Суспільство», «Коронавірус», «Інтерв'ю», «Державне управління».

У березні 2020 опубліковано журнал, наповнений актуальними розлогими аналітичними та інформаційними матеріалами.

На початку грудня 2018 року в Україні з'явився новий інформаційно-аналітичний проект «SilkBridge» – медіа, яке займається публікацією економічних та політичних новин Китаю. Видання пише про внутрішній ринок Китаю та розраховане на ділову аудиторію. За два роки на сайті було опубліковано 7158 матеріали у таких постійних рубриках: «Статті», «Новини», «Думки», «Економіка», «Політика», «Суспільство», «Технології».

На ресурсі є можливість проаналізувати матеріали за кількістю переглядів. Найбільша їх кількість міститься у рубриці «Новини» – 3222, найменша у «Статтях» – 95.

ВИСНОВКИ

Для дипломної роботи нами була обрана актуальна, проте не досліджувана тема. Китайська Народна Республіка – держава, яка займає перше місце у світі: за чисельністю населення; за ВВП; за обсягом виробництва понад 100 видів товарів легкої промисловості, включаючи годинники, велосипеди, швейні машини, акумуляторні батареї, пиво, меблі, механізми для обробки пластмас; за обсягом виробництва продукції легкої промисловості; за обсягом виробництва понад 100 видів товарів масового споживання; за кількістю зайнятих у науково-дослідній і дослідно-конструкторській роботі, за площею штучно посаджених лісів. Китай є не лише важливим стратегічним партнером, а й джерелом цікавої культури та природних пейзажів.

Піднебесна вражає кількістю приголомшливих місць. Це логічно, адже Китай третій у світі за територією. Кожна провінція може похвалитися значним списком пам'яток. На території Китаю проживає 56 національностей, більшість з яких мають свої власні мови. Тож і у ЗМІ це знаходить відображення, наприклад, Міжнародне радіо Китаю, яке віщає і для зарубіжної аудиторії, проводить передачі 62 мовами, серед яких, звісно, є китайська та 4 діалекти, а також і українська. Центральне телебачення Китаю ретранслюється у США англійською. Найбільші державні видання, такі як «Женьмінь Жибао», видаються китайською, російською, англійською, японською, французькою, іспанською, арабською, монгольською, тибетською, уйгурською, казахською, корейською, чжуанською мовами та мовою носі. «Global Times» має англійську версію, яка є не просто перекладом з китайської, а являє собою самостійний продукт з окремим колективом кореспондентів і редакторів. Новини інформаційного агентства «Сінхуа» поширюються в Азію, Близький Схід, Латинську Америку, Африку, де розташовані його корпункти, в Гонконг, Макао та багато інших країн. Новини по всьому світу висвітлюються сімома мовами, враховуючи китайську, англійську, французьку, російську, іспанську, арабську, а також японську.

В Україні видання, які спеціалізуються на висвітленні Китаю, пишуть українською або російською. Зустрічаються матеріали англійською та китайською (останні обов'язково разом з перекладом українською).

1. Ми дослідили особливості отримання, обробки та розповсюдження інформації китайськими ЗМІ. Визначили, що у Китаї на державному рівні існує цензура, проте більшість джерел зазначає, що вагомішою є самоцензура. Уряд пояснює такі заходи боротьбою з фейками та контролем національної безпеки. Китайський інтернет значно відрізняється від того, яким ми його знаємо. Велику кількість сайтів на території КНР заблоковано. Китайський уряд не шанує Google, Facebook, Twitter, Instagram і навіть деякі статті у Wikipedia. Багато програм не оновлюються, хоча і працюють.

Самі китайці від цього не страждають, тому що давно мають власні аналоги. Наприклад, найбільший за кількістю користувачів у країні месенджер WeChat. Цією програмою користуються не лише для спілкування, а і для оплатити за рахунками. Документи і банківські карти в Китаї – це пережиток минулого. Замість Google maps існує Baidu maps для орієнтування на місцевості. Для альтернативи існують VPN-програми, проте уряд часом робить атаки на подібні сервіси.

Китайські ЗМІ намагаються поширювати інформацію на якомога більшу кількість країн різними мовами, маючи корпункти по всьому світу.

Цікавими є й технологічні засоби, за допомогою яких працюють ЗМІ у Піднебесній.

2. Схарактеризували особливості комунікаційних відносин між Китаєм та різними країнами світу, у тому числі й Україною, що знаходить відображення у ЗМІ. Китай хоча й самодостатня країна, дещо ізольована інформаційно, проте намагається співпрацювати з іншими у сфері засобів масової інформації. Напруженими є відносини з США у рамках торговельної війни, що знаходить відображення у ЗМІ. У 2019 році Китай став нашим найбільшим торговельним партнером як окрема країна, тому працювати над поліпшенням відносин є для нас важливим, у тому числі в інформаційній сфері. В Україні існує два видання,

які спеціалізуються саме на висвітленні новин Китаю – журнал «Китай-Україна» та щотижневі його додатки – дайджести, які публікуються Українською асоціацією китаєзнавців, а також видання «SilkBridge», яке почало свою діяльність нещодавно, у 2018 році.

3. Виокремили типологічну характеристику матеріалів, присвячених китайській темі в українських ЗМІ, розібравши наявні рубрики. Прослідкували тенденцію виникнення нових, актуальних розділів у щотижневих дайджестах-додатках до журналу «Китай-Україна». Додатки до журналу дайджести – інформаційні продукти, що містять короткі новини, огляди, певні анотації та основні положення статей, в яких стисло передається зміст найцікавіших публікацій за тиждень. Формат зручний для ознайомлення з основними новинами китайської тематики. Виявили, що рубрика «Коронавірус» з'являється як окрема з 24.02.-29.02, виокремившись з «Китай і світ» (перша ж згадка виникає у випуску від 02.02.-08.02 і містить 4 матеріали), – та з іншої «Китай», яка проіснувала два випуски та містила 18 матеріалів. Кількість новин, прогнозів і думок експертів, коментарів медиків та чиновників зростала, оскільки тема стала суспільно важливою та досить гострою.

Відокремились також рубрики під назвами «Китай-США», «Китай-Європа», оскільки раніше існували в одній «Китай і світ». Річ у тому, що перша рубрика має кожного разу доволі велику кількість новин, враховуючи економічну гонку та торговельну війну між державами, новини у цій рубриці, зазвичай, повні взаємних звинувачень та перемог однієї зі сторін у якійсь галузі. Взаємини з Європою в іншій рубриці носять набагато м'якший характер, переважно це повідомлення про проведені зустрічі стосовно суспільно важливих питань, торговельні та інвестиційні домовленості, створені нові маршрути для експорту-імпорту.

Не менш важлива постійна рубрика «Китай-Україна», яка містить інформацію про політичні домовленості держав, товарообіг, наукову співпрацю, підписання угод та меморандумів про порозуміння та розвиток співробітництва, інвестиційні внески, спільні культурні заходи.

У рубриці «Інтерв'ю» постійно публікуються матеріали самих китаєзнавців, які з'являються на передачі UKRLIFE.TV з цікавими та актуальними темами.

4. Визначили специфіку подачі та розкриття новин Китаю в українських ЗМІ. У сучасних реаліях висвітлення новин матеріали про вірус кількісно заповнили усі засоби масової інформації. У виданнях з'являються окремі рубрики під назвою «Коронавірус», в яких дуже часто фігурує інформація, пов'язана з Китаєм: вакцини, гуманітарна допомога іншим країнам, методи боротьби та досвід у подоланні пандемії.

Негативно позначається інформаційна закритість Китаю і відсутність всередині Піднебесної українських корпунктів, а отже й неможливість у повній мірі отримувати інформацію.

5. Проаналізували, що найбільше та найменше цікавить українську аудиторію у висвітленні Китаю українськими засобами масової інформації. Дослідивши існуючі рубрики у дайджестах, ми виявили, у яких з них знаходиться найбільша кількість матеріалів (Економіка, Китай-Україна, Коронавірус), а отже, про що найбільше пишуть та що найбільше читають. Таким чином, за останні два місяці від 31.08.2020 до 01.11.2020 існувало 11 постійних рубрик, проаналізувавши усі випуски від початку року виявилось, що постійних рубрик було 13, декілька зникли через неактуальність (невелику чисельність матеріалів), або приєднались до інших. За цей період часу було опубліковано 283 матеріали. Всього було опубліковано 1289 матеріалів у постійних рубриках та 27 матеріалів у таких, що з'являлися лише раз чи два.

В інтернет-виданні SilkBridge з'явилась ще одна можливість дослідження – відстежити кількість переглядів на матеріалах, що дало змогу зробити порівняльний аналіз за критерієм найбільш і найменш цікавих матеріалів для читачів.

Найцікавішим для української аудиторії виявився матеріал, присвячений тому, яким чином та коли саме слід вітати китайських бізнес-партнерів з Новим роком. Інші матеріали з найбільшою кількістю стосувались ситуації з заводом

«Мотор Січ», проблемними моментами у відносинах Україна та Китаю, а також протестах всередині Китаю проти ненормованого робочого дня, адже велику кількість переглядів отримав матеріал про 12-годинний робочий день IT-спеціалістів, які виступають проти таких практик (згідно з нормами трудового законодавства Китаю, в країні діє 8-годинний робочий день, увесь додатковий робочий час не повинен перевищувати 36 годин на місяць, а вся понаднормова робота повинна оплачуватися, попри це, звичною практикою в Китаї є 12-годинний робочий день).

Це цілком виправдовує позицію видання, яке зазначає, що займається публікацією економічних та політичних новин Піднебесної та розраховане на ділову аудиторію.

За нашими підрахунками, за два роки існування сайту було опубліковано 7158 матеріалів.

Для наочності ми створили 2 графіки (див рис. 3.1, 3.2) з відсотковою складовою тематик у виданнях, за допомогою яких видно, стосовно яких тем у виданнях публікується найбільше матеріалів.

Розроблені у роботі таблиці допомагають відстежити кількість тематичного контенту у досліджених нами ЗМІ, метою яких є висвітлення новин Китаю.

Порівнюючи контент досліджених видань, можна зробити висновки, що матеріали від Української асоціації китаєзнавців загалом подають інформацію про досягнення Китаю, не акцентуючи увагу на проблемах, проте ці матеріали є актуальними, відповідають тематиці та рубрикам, відповідають усім журналістським стандартам. Про це зазначено на їх офіційному сайті, а саме про те, що однією із складових мети є «популяризації науки про Китай, ознайомлення з його соціально-економічним та політичним розвитком».

Натомість у «SilkBridge» розміщено велику кількість критичних матеріалів, у яких йдеться про внутрішні та зовнішні проблеми Китаю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранова З.И. Чэньюй как разряд фразеологизмов: автореф. дис. канд. филол. наук. – М.: Институт востоковедения РАН, 1969. – 16 с.
2. Величко В.В. Регіознавство Китаю: економіка і управління: монографія / В.В. Величко. – Київ: Інститут східознавства ім. А.Кримського НАНУ, 2010. – 408 с.
3. Владимиров В.М. Парадокси сучасної науки про масову комунікацію: монографія. – К.: Видавництво «Наукова столиця», 2020. – С. 104-171.
4. Владимиров В.М. Проблеми розуміння й інтерпретації у соціальній комунікації: монографія / за наук. ред. проф. В.В. Різуна. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 623 с.
5. Владимиров В.М. Структура й основні положення сучасної китайської теорії журналістики. – К.: Наукові записки Інституту журналістики, 2018.
6. Голод В. Китайська інвестиційна експанція: перспективи розвитку відносин з Україною / В. Голод // Китаєзнавчі дослідження. – 2012. – Т. 2. – С. 38–44.
7. Гончарук А. З. Нове позиціонування Китаю у Світі / А. З. Гончарук // Китай. – 2018. – № 5. – С. 28–34.
8. Гончарук А.З. Шовковий шлях: від концепції до практичних кроків (формат взаємодії 16+1) / А. Гончарук, С. Кошовий // Стратегічна панорама. – 2016. – № 1. – С. 26–35.
9. Дем'янчук О. В. Проект «Один пояс, один шлях» : геостратегія по-китайськи / О. В. Дем'янчук // Прикарпатський вісник. – 2018. – № 5. – С. 179–186
10. Ильенко Б. К. Первый китайско-украинский форум по науке и технологиям / Б. К. Ильенко // Энерготехнологии и ресурсосбережение. – 2015. – № 3. – С. 69–70.
11. Китайская экономика: сдвиги при стабильности // Китай. – 2016. – № 8. – С. 22–43, 48–49.
12. Кіктенко В. О. Від революції до модернізації: стратегія та ідеологія КНР періоду реформ / В. О. Кіктенко // Схід. Світ. – 2016. – № 1. – С. 83–93.

13. Кіктенко В. О. Теорія мирного піднесення розвитку Китаю в політичному і національному дискурсі / В. О. Кіктенко // Схід. Світ. – 2015. – № 1. – С. 125–137.
14. Купити любов. Пекін витрачає мільярди доларів, щоб завоювати прихильність світу // Укр. тиждень. – 2017. – Березень (№ 13). – С. 35–37.
15. Левківський В. В. Економічний і безпековий вимір інтересів України в співпраці з КНР / В. В. Левківський // Наук. вісн. Полісся. – 2016. – Вип. 4. – С. 168–173.
16. Лі Інін. Перспективи зростання торгово-економічного співробітництва Китайської народної республіки та України в контексті реалізації ініціативи «Один пояс – Один шлях» / Лі Інін, С. В. Захарін, М. В. Волосюк // Економіка та держава. – 2018. – № 5. – С. 14–16.
17. Олійник О. М. Досвід Китаю з реалізації геополітичних інтересів шляхом здійснення іноземних інвестицій і надання закордонних кредитів: уроки для України / О. М. Олійник // Укр. соціум. – 2014. – № 4. – С. 130–143.
18. Осик Ю. Китайская цивилизация с точки зрения западной культуры и ее воплощение в экономике / Ю. Осик // Науковий вісник. – 2017. – № 9. – С. 108–130.
19. Основные достижения в области фундаментальной науки Китая за последние 30 лет // Китай. – 2016. – № 10. – С. 20–23.
20. Прокопчук С. Піднебесна: на шляху до інноваційної держави-лідера: які конкретні кроки роблять там для досягнення цієї стратегічної мети / С. Прокопчук // Урядовий кур'єр. – 2018. – 18 жовтня. – С. 6–7.
21. Радзієвська С. Глобальні доміанти розвитку Китаю / С. Радзієвська, І. Ус, Д. Покришка // Міжнародна економічна політика. – 2017. – № 1 (26). – С. 137–168.
22. Рязанова А. Особенности развития сетевой журналистики в Китае // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Литературоведение. – 2015. – № 1.

23. Сан Байчунь. Китай в мировой экономике открытого типа / Сан Байчунь // Китай. – 2018. – № 11. – С. 33–35.
24. 40 років політики реформ і відкритості в Китаї // Україна – Китай. – 2018. – № 14. – 150 с.
25. Таран М. А. «Піднесення» Китаю: творення гармонії чи породження конфлікту / М. А. Таран // Схід. Світ. – 2015. – № 2. – С.131–139.
26. Цимбал Л. І. Інтелектуалізація економіки як провідний фактор розвитку Китаю / Л. І. Цимбал // Управління розвитком. – 2016. – № 1. – С. 30–36.
27. Цяо Чженьци. Шанхай – новая легенда / Цяо Чженьци // Китай. – 2018. – № 11. – С. 33–35.
28. Чернелевська О. Л. Можливість використання аналізу китайських реформ для побудови парадигми конкурентоздатності економіки України / О. Л. Чернелевська // Європ. перспективи. – 2014. – № 4. – С. 181–185.
29. Ярошенко Є. Місце України в глобальних стратегіях Китаю / Є. Ярошенко // Міжнародний центр перспективних досліджень. – Київ : МЦПД, 2015. – 44 с.
30. Яценко О. М. Торговельно-економічне співробітництво України та Китаю: можливості та загрози / О. М. Яценко // Україна-Китай. – 2019. – №15. – С. 52-57.

Електронні ресурси:

31. Большая российская энциклопедия [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bigenc.ru/literature/text/1984328>
32. В Китае резко замедлилось восстановление экономики [Електронний ресурс] // лига.net. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://finance.liga.net/all/novosti/v-kitae-rezko-zamedlilos-vozstanovlenie-ekonomiki-bloomberg>
33. В Китаї закрили ряд новинних сайтів за "надмірну незалежність" [Електронний ресурс] // ОБК-Україна. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/kitae-zakryli-novostnye-sayty-izlishnyuyu-1469443789.html>

34. Владимиров В.М. Медіаправо та медіаправа у Європі, США, Китаї, Росії [Електронний ресурс] / В.М. Владимиров // Права людини в медіаосвіті та медіадіяльності в Україні. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://journal.knu.ua/periodyka/images/pdf/konf/human.pdf>
35. Галь Б. Китайское будущее «Мотор Сичи» [Електронний ресурс] / Богдан Галь, Владимир Головка // SilkBrige. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://silkbridge.info/kitajskoe-budushhee-motor-sichi/>
36. «Гигантское давление»: Китай выбивает США из Европы [Електронний ресурс] // газета.ru. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.gazeta.ru/politics/2020/06/09_a_13112839.shtml?updated
37. Головка В. Великая пустота: Украина и Китай в 2018 году [Електронний ресурс] / Владимир Головка // SilkBrige. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://silkbridge.info/velikaja-pustota-ukraina-i-kitaj-v-2018-godu/>
38. Голод В. Вплив Китаю на розвиток глобального фармацевтичного ринку [Електронний ресурс] / Голод В., // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/golod-v-vplyv-kytayu-na-rozvytok-globalnogo-farmatsevtynogo-rynku/>
39. Гуанмин Жибао [Електронний ресурс] // иносми.ру. – Режим доступу до ресурсу: https://inosmi.ru/guangming_com_my/
40. Дива за Великою китайською стіною [Електронний ресурс] // Державна бібліотека України для юнацтва. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://society.4uth.gov.ua/culturies-dialogue/miracles-behind-the-Great-Wall-of-China>
41. Дроботюк О. Глобальне лідерство КНР в альтернативній енергетиці [Електронний ресурс] / Дроботюк О., Осадчук В., Шайдецька В. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/drobotyuk-o-osadchuk-v-shajdetska-v-globalne-liderstvo-knr-v-alternatyvnij-energetytsi/>

42. Зеленский считает, что Украина может экспортировать в Китай больше продукции, и будет что предложить КНР [Электронный ресурс] // Интерфакс-Україна. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <https://interfax.com.ua/news/economic/692042.html>
43. Зовнішня торгівля: з ким та чим найбільше торгувала Україна в 2019 році [Электронный ресурс] // Слово і діло. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2020/02/20/infografika/ekonomika/zovnishnya-torhivlya-kym-ta-chym-najbilshe-torhuvala-ukrayina-2019-roczy>
44. Китай внес самый большой в мире вклад в озеленение Земли [Электронный ресурс] // russian.people.cn. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <http://russian.people.com.cn/n3/2019/0228/c31516-9550833.html>
45. Китай лидирует по числу заключенных в тюрьму журналистов [Электронный ресурс] // Made for minds. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.dw.com/ru/китай-лидирует-по-числу-заключенных-в-тюрьму-журналистов/a-51619472>
46. Китай настигла новая проблема издания [Электронный ресурс] // lenta.ru. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <https://lenta.ru/news/2020/10/21/pererab/>
47. Китай обязал американские СМИ отчитаться о деятельности [Электронный ресурс] // газета.ru. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: https://www.gazeta.ru/politics/news/2020/07/01/n_14613421.shtml
48. Китай опубликовал пересмотренный кодекс профессиональной этики для журналистов [Электронный ресурс] // russian.people.cn. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <http://russian.people.com.cn/n3/2019/1216/c31521-9640940.html>
49. Китайскую компанию лишат контракта на строительство бетонной дороги под Житомиром [Электронный ресурс] // SilkBrige. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <https://silkbridge.info/kitajskuju-kompaniju-lishat-kontrakta-na-stroitelstvo-betnonnoj-dorogi-pod-zhitomirom/>

50. Китай став найбільшим торговельним партнером України за підсумками року [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/ua/2020/02/14/40775552/>
51. Ковалев А. Китай начал агрессивно продвигать себя через российские СМИ, но результат получается комичный [Електронний ресурс] / Ковалев Андрей // Mrduza. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://meduza.io/feature/2020/07/27/eto-polnyu-feyspalm>
52. Кошовий С.А. Україна і КНР: на шляху до нової якості двосторонніх відносин [Електронний ресурс] / Кошовий С.А. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2017. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/koshovij-s-a-ukrayina-i-knr-na-shlyahu-do-no/>
53. Крамар О. Україна-Китай. Колоніальний дисбаланс [Електронний ресурс] /О. Крамар // Український тиждень. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://tyzhden.ua/Economics/233713>
54. Наталушко А.О. Правові аспекти українсько-китайських відносин [Електронний ресурс] / Наталушко А.О. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2017. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/natalushko-o-pravovi-aspekty-ukrayinsko-kytajskyh-vidnosyn/>
55. Орловський М. Танці Піднебесної: загадковість і неповторність [Електронний ресурс] / Орловський М. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/orlovskyj-m-tantsi-pidnebesnoyi-zagadkovist-nerovtornist/>
56. Орловський М. Уперше в Україні на фестивалі-квесті розкриті таємниці Піднебесної [Електронний ресурс] / Орловський М. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/orlovskyj-m-upershe-v-ukrayini-na-festyvali-kvesti-rozkryly-tayemnytsi-pidnebesnoyi/>

57. Осталецька О. І. Китай – країна великої культури. Тематична виставка Сектору картографічних видань Відділу комплексного бібліотечного обслуговування. [Електронний ресурс] / О.І. Осталецька, М.С. Романчук, О.В. Козякова // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4683>
58. Петрова Е. Виды китайских СМИ. Журналистика в мире цензуры и позитивной повестки [Електронний ресурс] / Елизавета Петрова // ЕКД. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ekd.me/2020/08/kitajskie-smi-kak-zanimatsya-zhurnalistikoj-v-mire-pozitivnoj-povestki-i-cenzury/>
59. Положение и роль СМИ в Обществе [Електронний ресурс] // Политический атлас современности. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.hyno.ru/tom2/753.html>
60. 15 лет ШОС: история и развитие Шанхайской организации сотрудничества Daily [Електронний ресурс] // ТАСС. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://special.tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/3355240>
61. Рейтинг стран мира по индексу свободы прессы [Електронний ресурс] // Гуманитарный портал. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://gtmarket.ru/ratings/worldwide-press-freedom-index>
62. Рейтинг стран по уровню экологии [Електронний ресурс] // Nonews. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://nonews.co/directory/lists/countries/ecology>
63. Рік Китаю в Україні [Електронний ресурс] // Новоархангельська районна бібліотека. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.sites.google.com/site/narcbs/pidnebesna-imperia>
64. Рибалко С. «Сузір'я» Мяо. Костюмні традиції давнини [Електронний ресурс] / Рибалко С. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/rybalko-s-suzir-ya-myao-kostyumni-tradytsiyi-davnyny/>

65. Самайда Т. Когда и как поздравить с Новым годом китайского бизнес-партнера [Электронный ресурс] / Татьяна Самайда // SilkBrige. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://silkbridge.info/kogda-i-kak-pozdravit-s-novym-godom-kitajskogo-biznes-partnera/>
66. Синьхуа [Электронный ресурс] // Академик. – Режим доступа до ресурсу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/178284>
67. Страны ШОС договорились о сотрудничестве в области СМИ [Электронный ресурс] // Министерство цифрового развития, связи и массовых коммуникаций РФ. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://digital.gov.ru/ru/events/39126/>
68. Стрижак О. Безпека життя та здоров'я людей – на першому місці. Як Китай бореться з епідемією? [Электронный ресурс] / Стрижак О., Хе Мьо // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступа до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/stryzhak-o-mo-bezpeka-zhyttya-ta-zdorov-ya-lyudej-na-pershomu-mistsiyak-kytaj-boretsya-z-epidemiyeu/>
69. Стрижак О. Свято весни або Чуньцзе. Історія та звичаї [Электронный ресурс] / Стрижак О. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступа до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/stryzhak-o-svyato-vesny-abo-chuntszye-istoriya-ta-zvychayi/>
70. Сунь Синьшэн. Становление и развитие телевидения Китая [Электронный ресурс] // Академия медиаиндустрии. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://web.archive.org/web/20130509050952/http://www.ipk.ru/index.php?id=1675>
71. Су Юйфан. Масс-медиа КНР в условиях глобализации [Электронный ресурс] / Су Юйфан // Современные исследования социальных проблем. – 2012. – № 9. – Режим доступа до ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/mass-media-knr-v-usloviyah-globalizatsii/viewer>

72. Тодоров Владимир Почему в Китае запрещают все иностранные онлайн-издания [Электронный ресурс] / Владимир Тодоров // lenta.ru. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://lenta.ru/articles/2016/02/20/chinacloseinternet/>
73. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм [Електронний ресурс] // Посольство України в Китайській народній республіці та Монголії. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem>
74. У Китая есть шанс стать лидером глобальной экологической «гонки» [Электронный ресурс] // Новости ООН. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.un.org/ru/story/2020/07/1382531>
75. Украина и Китай запускают совместный информационно-просветительский проект [Электронный ресурс] // Посольство України в Китайській народній республіці та Монголії. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://china.mfa.gov.ua/news/42212-ukraina-i-kitaj-zapuskajut-sovmestnyj-informacionno-prosvetitelyskij-projekt>
76. Хілініч В. Безсмертна мудрість Китаю про здорове довголіття [Електронний ресурс] / Хілініч В. // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/hilinich-v-bezsmertna-mudrist-kytayu-pro-zdorove-dovgolittya/>
77. Цюаньяо Сюй. Харбін і Україна – це близько [Електронний ресурс] / Сюй Цюаньяо // Українська асоціація китаєзнавців. – 2020. – Випуск 1. – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/syuj-tsyuanyao-harbin-ukrayina-tse-blyzko/>
78. Черкасов А. Как работают СМИ и интернет в Китае в условиях местной цензуры? [Электронный ресурс] / Черкасов Андрей // Настоящее время. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.currenttime.tv/a/28525279.html>

79. Число пользователей интернета в Китае достигло 854 млн человек [Электронный ресурс] // REGNUM. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://regnum.ru/news/society/2703827.html>
80. Шпунт А. Уроки для Роскомнадзора: как Китай регулирует интернет [Электронный ресурс] / Александр Шпунт // SilkBrige. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://silkbridge.info/uroki-dlja-roskomnadzora-kak-kitaj-reguliruet-internet/>
81. Энциклопедия «Всемирная история» [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://w.histrf.ru/articles/article/show/zhenmin_zhibao
82. China_Daily [Электронный ресурс] // ru.gaz. – Режим доступа до ресурсу: https://ru.qaz.wiki/wiki/China_Daily
83. dic.academic.ru [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_literature/4514/Тематика
84. dic.academic.ru [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/979242>
85. Global Times [Электронный ресурс] // 112.ua. – Режим доступа до ресурсу: <https://112.ua/profiles/-global-times-1886.html>
86. IT-специалисты в Китае выступили против 12-часового рабочего дня [Электронный ресурс] // SilkBrige. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://silkbridge.info/it-specialisty-v-kitae-vystupili-protiv-12-chasovogo-rabochego-dnja/>
87. The paper [Электронный ресурс] // inosmi.ru. – Режим доступа до ресурсу: https://inosmi.ru/thepaper_cn/